

శ్రీ
శతకస్తవకము.

గ్రంథకర్తః
భువనగిరి విజయరమణయ్య సి. పి.,
లాంకా ఆడిటార్స్, గుంటూరు.

మొదటి గూర్పు
1000 ప్రతులు.

స్వస్థావస్థానము.
1936

వల 0 శ్రీ 0.

శ్రీ
శతకస్రబకము.

గ్రంథకర్త:

భువనగిరి విభయం "సుయ్య" గో.,

లాండ్ అడ్మినిస్ట్రేటరు, గుంటూరు.

మొదటి కూర్పు

1000 ప్రతులు.

స్వస్వాధ్యయనాలిఖితము.

1936

వెల 0 8 0.

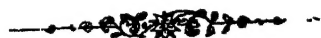
మద్రాసు లో జరిగిన సభ, ప. ప.

ప. ప.

శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభవేనమః॥

శ త క స్త బ క ము.

శ్రీ మ ద్వేంకటేశ్వర ప్రభు శ త క ము.

లక్ రాజులు సర్వజీవముల నిర్జీవంబులన్నిండి శ్రీ
యోలాభంబులఁగూర్చు శక్తిమయనిత్యోత్సాహివానిన్ను నే
లా? లాతుల్వలె చీటి దీవనలకుఁజ్లాఘింప నానందది
వ్యాలేఖ్యప్రభనోలలాడుదము దేవా! వేంకటేశప్రభూ!

శా॥ శ్రీవాణీగిరిజాస్వరూపభువనక్షేమక్రియావృత్తి త
ద్భావోల్లాససుఖానుపాలకమనోవాఃకాయకర్మాశి ని
త్యావాసంబునొనర్పఁ జిత్రతరవాహ్యశ్శిఁ జగాపొల్చు దే
వా! వాఃకాయమనఃప్రభాఃధమిడరావా? వేంకటేశప్రభూ!॥ 2

శా॥ శ్రీనారాయణ! వాసుదేవ! కరుణాసింధూ! హృషీకేశ! శం
భూ! నిత్యోత్సవసంవిధానజనతాం గోధావృంతచండార్క! ని
త్యానిత్యాదివిభేదకూన్య! గుణమాన్యా! కేశవా! శ్రీనృసిం
హా! నిర్వాణపదా! నతోస్మి; శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 3

మ॥ భువిజస్మించినతోనె నీదయినదాపున్వీడి నానాటి కీ
తెవులుగొంటుమరాశలందవిలి యొకేదవ్వచన్నాడ; నా
కెవరయ్యా? నినుఁగ్రమ్మఱక దఱియు సాహిత్యంబుఁ జేకూర్చు నో
శివనారాయణ! నీవుదక్క ఋజుభాషీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 4

మ॥ కరిహస్తక్రియ కొండయీగవలఁ గొల్కారైనసాదామనీ
త్వరతో నిల్కడలేక సంతతసమస్తవ్యాపకత్వంబుతోఁ
దిరుగుజత్త మనస్యమైవెలయున్నట్టి నిన్ను సేవించు సం
బర మేలాగులభించునాకు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 5

మ॥ అతిసంచారిణియైనచిత్తమున కేకాగ్రత్వము స్ఫూర్తునా
యతనం బేటి కనంతరూపివగునీయం దెప్పుడుకదిపు స
మృతమాచుండగఁ గైత యానపదమై మాధ్యస్థముస్ఫూర్ప భా
వతరంగంబు లనంతవైఖరులవీవక వేంకటేశప్రభూ!॥ 6

మ॥ వివశత్వంబున నిద్రవోపునెడ మావీర్యంబు మాప్రజ్ఞ గా
వపుగా? మమ్ము నిరాపదకనిలుపఁ బ్రాప్తెనాఁడు నీప్రేమగా
కెవరయ్యా? పొడసూపి మావలన తండ్రీ! యన్నసంబోధనక
శివనారాయణ! పొందఁగాఁదగదొకో ఓమేంకటేశప్రభూ!॥ 7

శా॥ ఏలోకంబుల జన్మముల్బరిగెనో యింకెంచుఁగానున్నవో
యీలో జన్మమెలేనిసీపదము మాకీరానిచో నీకళా
లీలాలాపన నిత్యమైవెలయుకేళి స్థమ్మునాడించి హం
సా! లోలోపలఁజేర్చుకొమ్ము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 8

శా॥ మాబండాలమెఱుంగవే? వ్యసనహింసాసమ్యగాకృష్ట మ
య్యా! బాబూ! బతిమాలుకొంచుము తదీయంబుక షహగొట్టిమా
మాబత్తెంబును ధర్మమార్గమునసంపాదించి వేవేగ మ
మ్మిబాధకదొలగించి కైకొనఁగరమ్మా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 9

మ॥ తవులకసోకిననైన గ్రుడ్డి తనయంతన్నేగఁ డాచుట్టుప
ట్టువిరాజిల్లునమస్త మట్టులనె చుట్టుక లో నవిచ్చిన్నబాం
ధవదాక్షిణ్యతమించునిన్నుఁ దెలియఁనానీచు మాఘ్యగ బహూ!
శివనారాయణ! మేలుకొల్పఁగదవే! శ్రీవేంకటేశప్రభూ!॥ 10

శా॥ స్వామీ! నీనుతి నూహ లేటి కొకచోఁ బ్రాప్తిచ నోమయ్య నా
నామాధుర్యములొల్కుకల్పన లసంతశ్రేణులై పరస్పరి
మ్మా! మాయాకృతిలో క్షణక్షణవినుతాల్లకృతు ల్లిన్యతఁ
పామాలావళులై చెలంగ శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 11

మ॥ నను వీఁడెన్నటికైననెన్నుకొననైన నిద్విదునోయంచుఁ బ
జ్జనె నీవుండఁగ నంతకంతకుఁ బ్రపంచప్రాప్తబుద్ధింద్రియుగ
డును మిథ్యాసుఖజాగరూకుడగుచుండునీవి హా! హేతువుగ
డిన నద్దానిని మందలింపఁగదె తండ్రీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 12

మ॥ ఎవరేరీతిఁదలంపనీ కొలువని మ్రోకాలము న్నావిరి కు
 త్సవముల్లార్పనె చూచుచుండెదవు వాత్సల్యంబునిండ్లదని
 న్నువుఁగాదంచనువారిమాగ్ధ్యమున కౌరా! మేరయుంగల్గునే?
 శివనారాయణ! భూతపంచకనివాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 13

శా॥ నీవేనేనని నేనెనీవనుచు నేనేచెప్పకున్నంత నా
 నావిశోవ్తరమైననీప్రతిభ యీనాయండుఁ గన్పట్టునే?
 దావాగ్నిన్విడురవ్వ లాటవెయొకింతక; మాకు నీశక్తి నీ
 యావేశంబునఁగాకయున్నె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 14

మ॥ వదలఁనానిభవత్పదార్పణము దేవా! మానఁగాఁజాల నే
 యదనం దేములు గొప్పనో యెఱిఁగి చాయంబోలి వర్తించునీ
 వెదయ న్నాకుఁ బ్రబోధ మీవలయు నో విశ్వేశ! కాలప్రభే
 దదశావర్జితసత్పదా! ప్రణవనాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 15

మ॥ ఎవియో యెన్నియో ఘోషపుణ్యముల నాయీజన్మ నేఁజేసియుం
 టి విచారింపఁగ జ్ఞప్తిచాల దిశవానింగూర్చివాడేల? త్వ
 త్సవిధంబాత్మకుఁగల్గ నన్నిటఁ బవిత్రంబాటకున్లోటె? శ్రీ
 శివనారాయణ! ఆర్తరక్షణవిభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 16

శా॥ కూడుంగుడ్డయులేనివా రలమటక ఘోషింపఁగా నున్నవా
 రాడక వేడుక లేవిలేవనుచు నారాటంబుతోనుగను రో
 ఖేఁడా యీ గురవస్థ మాకృతమొ నీసృష్టిస్వభావంబా? కొం
 డాడనే మిఁకసంస్కరింపు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 17

శా॥ గట్టుజేరిన నీటితుంపురులు శీఘ్రంబెండి నీ రూపుతా
 సట్టు ల్నీపరతత్వమున్వదలి యిందండేగు నీయాణువుల్
 పుట్టంజరునొ గుట్టంజేరునొ విరూపుణ్డెండి నిజేరునో?
 పట్టె యాదుకొసంగరావె! మము దేవా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 18

మ॥ తేవులో ముంచియొ నీకయిన్విడక నాదేవైవ్విహమ్మంచు విం
 తవిధి న్గోర్కెఱుఫలింప నాఫలము నీ దాక్షిణ్యజంబైసనుక
 స్వనశాస్త్రంబని విక్రవీఁగి యిపుడౌ సత్యంబుఁగన్గొంటి నో
 శివనారాయణదేవ! సత్వగుణరాశీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 19

శా॥ నిన్నేనమ్మినవారి వ్రేళ్లపయిన న్లెక్కింపఁగావచ్చు న
 న్నన్నా! నమ్మిన లోటులేదనుట సమ్యగ్విశ్రుతం బేటికో
 యున్నామిచ్చటఁ గోట్లకోట్లుగను మాయుద్యోగ మిట్లేచరిం
 పన్నిర్ణీతమెజన్మజన్మ? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 20

మ॥ దొసఁగున్ గౌరవహాని లే దెచటవాదున్బాధయున్ గౌరదు గు
 ర్వ్యసనాలోచనకింతచోటిడదు నిత్యానందముంగూర్చు న
 భ్యసనాస్థింబయిదక్కు నీస్మరణ భక్త్యావేశమొందించుమే
 ల్నినమాచారమెఱింగి నీకయితిసుమ్మా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 21

మ॥ అవుఁగాము ల్నచేతనున్నటల వీఁడాటాడురాయంచునున్
 నపుటా లేటికి నేర్చి నేరక విపన్నత్వంబుచే నిష్పడై
 న విశిష్టమ్మును వ్యాజహీనమగు నీనాణెపుదాక్షిణ్యము
 నివనారాయణదేవ! నిక్కముగఁగంటిక వేంకటేశప్రభూ! ॥ 22

శా॥ ఎంతోవేడుక మక్కువంగొలుప నేయేబొమ్మలోఁపెట్టి సు
 భ్రాంతంబౌమన మంగునిల్పి నినునాహ్వానించి మేల్పాజ ని
 న్నంతోపింపఁగఁజేయు కౌతుకముల న్నాగిగచుచున్నాము స
 ర్వాంతర్యామివి చిత్తగింపు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 23

శా॥ ఈమెదుగ్గలవన్నమాటఁగొని తానేగుమ్మత్తుట్టేసియు
 న్నీ వేచేసినటు ల్గణించుకొను దుర్నితిం జడుం డాకృతి
 ప్రావిహృతఫలానుభూతినయినన్ భావించునోలేదో తా
 నే వృత్తిగొనుచో స్వతంత్రుడను దానిన్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 24

శా॥ నీలావణ్యము మాశిశుత్వదశల న్నిహాయి మాత్మస్థి నీ
 లీల లాగ్నడవల్లఁ జూచుకొనుచుం గ్లేశంబుల నివస్మృతిం
 దూలాదోలి భవద్విచిత్రకళ లిందున్లేవోకో యందుమ
 య్యా! లక్ష్మ్యంబిడి తేర్పరానె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 25

మ॥ నవల ల్నాటకము ల్నినీమలు పురాణంబు ల్ప్రబంధాదు లే
 కవులున్వాయఁగలేనివైఖరిరసోత్కర్షన్ మహానూత్రధా
 రివి కల్పింతువనుక్షణం బభినవశ్రీ బోకరంగంబుల
 నివనారాయణ! అద్భుతామితవధానీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 26

మ॥ ఇవియ్యిట్లుననులెస్సనాకనుచు నొక్కొకేనుభావించు స
వ్యవధానుబుగఁ దద్విధానమొసరింపజాలినా వార! (18)
వివరం బాత్మనెఱిగియున్న ససహావేడ్కు న్నిగ్రాహియో
శివనారాయణ! కోరనే యమృతరాశి! వేంకటేశప్రభూ!॥ 27

శా॥ ఏమయ్యా! మొదలుగొన ల్వలయవేమిసేకు? యిట్లు ని
యమామృష్టి నవేల? సంధెసఁగుని కేలాగులేకుండు? ని
దేమోగుట్టని మిణ్ణురించెదము నీయిగాయావిలాసగుబుల
వ్యామోహంబిడ కూఱడిపు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 28

శా॥ ఓవిశ్వోభర! పాపకాసనకృశానూ! ఆదిమధ్యాతహ
న్యా! వృద్ధిక్షయవర్జితా! చిరతరానందప్రదాతా! కృపా
శ్రీ! విష్ణూ! సకలస్వతంత్రపదనరీ! సచ్చిదానందమూ
ర్తి! వేదత్రయరూప! భో! శరణ తగ్గి! వేంకటేశప్రభూ!॥ 29

మ॥ అవిలేనో! యివిలేవు తెమ్మనుచు నిస్సర్గియవా రొక్కొక
సవిమర్శక గడుఁద్రుప్తితో విసివియో చానిగిత్తు యాచించు నీ
వో! విలాసంబుగ సుగతయున్విసువ కృపల్ గీవిన్నగితు వో
శివనారాయణ! దాత్మతాగ్రపదభావీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 30

మ॥ కనువాని నివసనానిఁ జేయుపనులన్నానీ విచారించువా
నినిఁగానీ నినుఁగా స్మరింపవలెన నిన్దాత్మతోఁ బూనుకొని
దునుమున్నుదిటఁ గాని తస్మయతనుఁడు దత్త యావృత్తి నా
మనము న్నిదెసఁదిప్పకొమ్ము శివగామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 31

శా॥ ప్రేమక జూపెడుబంధుమిత్రగురుసద్బృదంబులంగంచి నో
నీమాచిన్గణియితునా? విరసతన్వేధియచోరారిగు
స్తోమంబుగని నీమక్రూరశక్తి నై దుఃఖింతునా? యేల ని
వీదూఢ్మిన్ సనుఁబట్టుముట్టదపు సావమీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 32

మ॥ విమలైర్ల దమపాత్రగర్భులైతి నెందఁబాకిలయియూ
నవు లేవేళనో యెట్లకన్యములనో “నారామదా! నాదేశా
వవే” యం చాన్తి సచిచిసంతోషుని నీభక్తిగణాఁ బూతు నో
శివనారాయణ! ఆర్చరక్షణవిభాసి! వేంకటేశప్రభూ!॥ 33

మ॥ కనులో నిన్ననుగోడలంచు తనువో కాగింటినాసించు ని
 న్విస పీనులమకించు నిన్గలియ నువ్విష్టారుఁజత్తం బను
 ఊఁము న్నిపు ప్రసన్నతఁదఱిసి యీసౌభాగ్యము లుచ్చిదం
 శనుగూర్పు నినుఁబోల్పులేము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 34

మ॥ భయమున్దొల్పెను భీతిఁజెందెదవు సంపద్యాజివైయుండు పే
 దయునైయుండెను సౌఖ్యమొందెదవు బాధనుండుచుం దభిలోఁ
 బయసంబేగెను గాలినాడెద వొకేపర్యాయ మయ్యారె! ని
 ర్ణయమున్నే? యిటసివిచిత్రతరచర్య వేంకటేశప్రభూ!॥ 35

మ॥ పవలేమో పలుపాట భుక్తివెలయుంపజెల్లు తేయెల్ల ని
 ద్రవరించున్ గలకాల మీనియతి చక్రంబట్టులం దొరదా
 ర్ల విధిప్రేరణ కాయమేతొలఁగు నారా! భక్తి యిందెప్పుడో?
 శివనారాయణ! చక్రపాణి! పరమేష్ఠీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 36

మ॥ గిలకన్తాగెడిభార మంతవడితోఁ గేలొక్కట న్నాగఁగాఁ
 దలమే? త్వత్పదభక్తియన్గిలకమీద న్సుసృతీభార మె
 ట్టలొలాగ న్గమకించు మాకుఁ జెవుకట్టు లేల్లవ్వరన్తూర్పు సు
 దులఁ జల్కన్దె నీకృపారసముచిదుల్ వేంకటేశప్రభూ!॥ 37

శా॥ నీతోవైరముఁబూని యేకడలనేనిక సాటిలేరన్న వి
 ఖ్యాతి న్నొందిన హేమకశ్యపదశాస్త్రిగ్రామణు ల్మాకు మే
 ట్టూతల్లాగఁ దడుగ్రచర్య పెనునీతులైల్లుపాఠంబుఁగా
 మాతండ్రి! విధియించినావె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 38

మ॥ సకలవ్యాపునినిన్నుఁ గొల్వవలయు నుత్తమాబధి; సాధుసే
 వకు సాముఖ్యముఁదాల్చుచిత్త మెపుడుకబాధించునుపారిసే
 వకునైతూఁగదు; వారిదౌష్ట్యమును దుర్వాప్యపారతఁగొల్పుటే
 ప్రకటారాధనఁగా గణింపవలె నప్ప! వేంకటేశప్రభూ!॥ 39

మ॥ నవసితంబునుమించి మెత్తనయియుండబోలునీప్రేమ దు
 ర్వ్యవసాయంబుల సుచరించుకుజసప్రవాతంబుల న్గోపగి
 పపు సంపద్విభవంబు వారలకే నింపబూతు తన్నుక్కిక
 నివనారాయణ! ప్రేమమార్గమునుకుంటిక వేంకటేశప్రభూ!॥ 40

శా॥ మాత్రో నేకలిగంజియోకొనుచు మామాసంపదాపత్తి నెం
త్రోత్రోడై వెలయింపఁ గక్కుఁజితకద్దోసీకు? ప్రేమప్రభా
జాతావ్యాజకృపఘరింతు, సకలాశాచకృపరీ! జగ
న్మాతృస్థాసశుభప్రపత్తి! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 41

శా॥ యోగానందసమాధిసానితిదివ్యోకారసంచారవి
ద్యాగానామృతపానసంతతసమాధానా! తదోంకారసం
జ్ఞాగర్భీకృతసర్వనాదబహుళానందానుసంధాన! ని
త్యాగూఢీకృతసగవిధాన! పరమాత్మా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 42

మ॥ “అవురా! యేనుఁగుమర్లు పైఁటతవులై యార్తి స్పృహింపచ్చునీ
యునతిఁ నైతము విస్మరించి”తన “నోహా! సుంతభక్తార్తి నా
నెనులనోసికిన నన్నె నేమఱుతు” నన్నిధప్రతిజ్ఞాశ మో
శివనారాయణ! తారకాణయిడవే! శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 43

శా॥ లేదయ్యా! వెనుకంజభోగముల, నిర్లేపత్వముంజెందఁగా
రాదయ్యా! మనసాక్కుముందడుగు, సురంభంబుతో నెప్పుడు
న్వాదయ్యా! కలదానికై, యెపుడో నిన్లాంఠించుట లోపరను
న్మాదంబెత్తుట కేసుమయ్య! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 44

వా॥ సీవే మాయెడనుట నిక్క మయిన న్నిసేవయే మాకు డే
మావిష్కారపథంబు; మంటను గణంబందగ్నియెయున్న జ్వా
లావృత్యాశ్రయపుష్టి నేకద రవ ల్భాసిల్లుటల్ దేవదే
వా! వేదాంతశుభస్వభాన! కనరావా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 45

మ॥ “అవధారంచుఁ బిపీలికాదివిధిపర్యంతంబుఁ గావించు పె
న్రవ? న్నాచిఱుకూయి నిన్దటియబోనా!” యంటినిన్నాళ్లు ల
వ్యవధానంబుగఁ గోర్కెతాటంగన నీడ ట్లెందు నెవ్వారితో
శివనారాయణ! సీనువెల్గు టగుపించెన్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 46

శా॥ నాలోపంబుల నెన్ని తెల్పుకొన నొండా? తెండ? నీమేళ్లుల
ల్లె లెక్కింపఁగరావు నీ డమకు సోటియున్నె? యకాదార్య కా
ర్యాలంకారమవిపు, శోభనగుణ ధ్యా! శంకరా! సార్వభౌ
మా! లక్ష్మీగిరిజాకళత్ర! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 47

మ॥ రిపులున్నేహితులంచు భక్తులకు లేరేకాదె? యెట్లుందు? రె
ల్లపుడు స్నేహయినిల్చుచిత్త మెటు లన్యంబెంచు? మార్చేతలే
క పరుల్మిత్రులుకూడఁ జూడనయినన్దాంక్షింప రీమేని సాఁ
కుపని న్మానినఁగాదె నీ భజనసాగున్? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 48

మ॥ కవుఁగిల్లంబడి క్రంతలన్నిరిగి యంకాపొంకముజ్జెందుచు
“స్థవమాత్రంబు విరామమేర్పడదు నిన్బ్రార్థింప” నంటి న్బలే!
కవుఁగిల్ల స్మృతిక్రంతలం దెచట నిన్గన్గొంటి సర్వాత్మకా!
శివనారాయణ! సంశయంబువదలెన్ శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 49

శా॥ ఎన్నోమారులు హల్కియుందు నను నీ వీయాపదన్దేల్చినన్
నిన్నెఁదెఱునటంచు; నాతరుణమిడేఱ న్మఱొండేర్చుదాఁ
క స్నేహమాటయెలేదు నిక్క మిది లెక్కన్నేయవీ వెంతు సు
మ్మన్న న్నాకిటనిల్వనొనె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 50

మ॥ “తునుఁగన్ధర్మము భూమికేనటుగుదెఱున్ ధర్మసంస్థాపనం
బునకై” యన్ననియామకంబు సుఖదంబో? ధర్మమెందేనియున్
దునుఁగన్బాటఁగనీమియే సతతసంతోషప్రదంబొక్కొ? పో
వనురా నైనప్రయాసఁ దప్పకొనలేవా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 51

మ॥ ఎవైనైవేద్యముఁబెట్టిన ద్రినుట యింతేనెందునుంగాన మే
లవృథాతంతనిపించుచున్నయది లీలామానుషాకారివై
సవిలాసంబుఁగ నందుకోఁగదవె! మాసంతోషముల్మించ నో
శివనారాయణదేవ! భక్తిసులభా! శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 52

మ॥ జగదాధారుఁడవీవు సర్వమును నీ సంపాదితంబై చెలం
గుఁగదా! యెయ్యది “రమ్ము నీవిపుడుకైకొ”మ్మంచు నీఁజాలువాఁ
డ? గురూత్తంసమ! నన్సృజించి యిటులాడన్నిల్చు టీవేకదా!
మగుడ న్నన్గయికొమ్ము రమ్ము! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! 53

శా॥ నీహాసత్కణమైన మాకు యుగముల్నిండారు నాయువ్యమే
హా మాకల్పము, మంచిచెట్టలకు నెన్దో చట్టము ల్బుట్టి మా
పై మట్టెంబడకే శిలాక్షరములేవ న్నాగునేయిట్లు? కా
ఞ్మామేయప్రతిభానుపాలనవిలాసా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 54

మ॥ ముపురో పల్కురో గుంపుతింగలుగ నుహతోమార్గలయ్యున్ భరిం
పవశంజాటరుదయ్యమర్చులకు నప్పా! నీవో యెన్నెన్ని యో
భవసాఖుల్ తదనంతజీవముల నెప్పున్ బ్రోతు ధర్మసితికా
శివనారాయణ! అద్భుతాశనవిరాజి! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 55

మ॥ గుణినో, నిర్గుణినో, యనన్మణినో, నీకుంగూర్చుచందాన నా
గుణమున్ దిస్తుకొనంగరాదె యెసురెగ్గులగులుంగూర్చుటె
త్తన మిందేరికినైన లేదుగద! సంత్రాణైకశీలా! స్వయం
మననానందవిహారలోల! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 56

మ॥ గణనాతీతములైన లోకములలో, గామాదిసంగ్రహమై
ఘనధర్మమృతి నింతకున్ మిగులులోకం బెద్దియోయుండి దా
నినిరక్షింపగ నేగియుండవలయున్న వట్లుగాకున్న నిం
దనయంబుననుపింపవా? నయవినోదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 57

మ॥ కనుల నీవనుల జేతుల నృపముల న్గాయంబున నీ సము
ర్చనము సేయఁగ దుర్లభుండవగు టీశా! మాటలొక్కింట నీ
వనముం జేసెద నంతరాళగతి నాపల్కు ల్నినుంజేటుఁబా
మ్మనుసంకల్పము కట్టిబల్కి శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 58

మ॥ వివరింప ననవరింప లోకములకు న్విద్యాగురుస్థానవై
భవమునైకొని సర్వకాలముల సర్వప్రజ్ఞల స్థూర్పువా
డవు నీవేకద! తల్లిదండ్రుగురుజాడలాల్చి ప్రేమప్రభ
స్మవనారాయణ! చిల్కుచుండెదవు తండ్రీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 59

శా॥ మూకంతులల రన్యలోకముల ధర్మస్థాపకుల్ శ్రేష్టు లా
లోకింప నౌఱుంగు ల్గ్రహింప మనుజు ల్పొరానిదూరంబు లే
లా కై వల్యపదార్థు లాట కది మేల్పావేకదా! వారికే
నీ కల్పించితై రాకపోక లిటకు న్నీ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 60

మ॥ అవిభాజ్యంబు విభాజ్యమున్నగు నె నీయానందతత్వంబు చూ
డవె నీనాయుడ సార్థకత్వమునగాఢంజాట నిద్రుస్థిలో
నవిభాజ్యమైయు న్నాడుదృష్టివిభాజ్యంజానె? భేదవిత్
స్మవనారాయణ! త్రోసికల్పకొనుమొదినో వేంకటేశప్రభూ! ॥ 61

శా॥ భావప్రాధిమ్యచేతనే కొలువు సంపాద్యంబుఁగఁదోచి త్వ
 త్వేవానంద వశీకృతాఖిలతనూచేష్టత్వముఁజెంది యే
 యేవాకన్యంబుల నెంతుమీ తెలియ మాయీమంచిచెట్టల్ తుమా
 ర్హావజ్ఞానములంచు నెంచు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 62

మ॥ ఘనధర్మచ్యుతికల్గ వత్తువనువాక్యంబే నిజుంబైన ని
 న్ననయం బిందెవసింపఁజేయుటలు మాహస్తంబులంజిక్కు నే
 లనెదే? నిత్యమధర్మకార్యముల దైన్యంబొంద నల్లేరుమీ
 దను బండిన్నడిపించుటం చెఱుఁగరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 63

మ॥ అవిసీతిస్పడి నాదినాదియని నిత్యం బిందు స్వాత్కర్షణో
 రి వరిష్టంబగు నేకవాదము విచారింపంగలేమైతి మె
 ట్లువిపంచిచిన మాకుఁ దుట్టతుద నీలోఁజేఱుకొంటుగదా
 శివనారాయణ! నిత్య మచ్యుతవిలాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 64

మ॥ గణనాతీతములైన రిక్కగము లాకాశంబునందెందు న
 త్వనపాయస్థితి సంచరించు వెఱ వెద్దానన్ సమాప్తంబొ త
 ద్దనతన్ నీకళఁగాస్మరింతు మదియేదైవంబనన్వచ్చు నీ
 యనుసంధానముఁ గందుమందె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 65

మ॥ సకలప్రాణులు నీకళాణువులెగా సర్వజ్ఞ! యందొక్కటిం
 కొకటిన్ ముక్తికినాశ్రయింప నగులాభోత్పేక మేముండు దో
 షకుతారంబు భవత్పదార్చనమయకా; “సన్యాసిసన్యాసి రా
 చుకొనన్ బూడిదెగాక రాలునొకొ లత్సుగ్గల్?” వేంకటేశప్రభూ!

మ॥ ఉచిదారూపముఁ బూరుషాకృతియు లేకుండుంగదానీకు, సుం
 తవిచారింపక యేయకాలమున సంకల్పించితోమాకు వా
 ని, వికల్పం బొకయింతలేక చెలఁగె నిష్కళేష్! యుష్ధాగదే
 శివనారాయణ! తద్విరామము విరించి! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 67

శా॥ ఏకాలంబునఁబుట్టెనో జగతి? అయీలోన వెన్నింటిలో
 నో కారే నరు లగ్రగణ్యులు కథానుప్రేషితంబైన గా
 ధేకాదే యుట వారీసాక్ష్యము సమర్థింపన్ చ్చిరంజీవియై
 నో కొక్కండునుగొనరాదు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 68

మ॥ ఎడలేకుండుభవత్పదార్చనముచే నెంతేనియుత్కృష్టత
 న్బడయ న్జాలినవారిపాదరజము ల్నాబోంట్లపాపములన్
 గడఁకన్ బాపి పవిత్రతన్ గొలిపి స్వర్గద్వారపిఠిన్ లలి
 న్నడపుం గాని యసత్సమూశ్రయతనానా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 69

మ॥ భివసత్వంబులపేర్చి నాకొకరు హెచ్చా? నాకునేనన్నభా
 వవిలాసంబున నిన్నినాళ్లుజనె క్రేవ న్నీవెబోధించుచో
 నెవరో యేటికిసోదెయంచు నిను నింతేనాదృతింజూడ నో
 శివనారాయణ! తెల్వినేఁ డిటులవచ్చెన్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 70

మ॥ అనురాగంబొకటే సమస్తసుఖదుఃఖావాప్తికి న్మూలసా
 ధన మద్దాననె యీషణత్రయము సంధార్యంబు దానన్ జనిం
 చును కామాద్యరిషడ్విలాస, మిఁకవిజ్ఞ ల్నీపయింజూపుభ
 క్త్యనురాగంబును నీదృశంబె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 71

మ॥ రవులేపెక్కురు వారిజుట్టెడు గ్రహగ్రామంబులెన్నో? తదు
 ద్భవజీవావళులెన్నో? వృద్ధి నవి యీపై నెన్నికానున్నవో?
 అవగాహ్యంబె? యొక్కొక్కజీవి దినచర్యన్ వ్రాసిపోషింప నో
 శివనారాయణ! అద్భుతావనవిలాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 72

మ॥ అనురాగంబుఁ బరోపకారముననే యత్యంతమున్నిల్పి నీ
 యనుసంధానము నీచరాచరసమస్తాశావకాశంబులఁ
 దునుభావించి పరోపకారమున నిన్నుం బ్రీతినొందించు నె
 మ్మనమందే నిజమైనభక్తి శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 73

శా॥ నీయాజ్ఞన్ సురలేని దాటంగలరా? నిన్విస్మృతింజెంది యే
 మే యేమేమొ యొనర్పఁబూనెదము స్వామీ! సత్కృపాదృష్టి మా
 నూయజ్ఞానజముల్ క్షమించి జయముమ్మా ప్రోవరమ్మా! సమ
 స్తాయాసంబులడంపుమా!, వినతిఁగొమ్మా, వేంకటేశప్రభూ! ॥ 74

మ॥ భవనంబుల్కురుంబులై చిటికలో ముప్పొక్కలన్దాఱు నీ
 వ్యవసాయంబును జూపెడి న్గరుమ జీవంబు ల్లనింబొందుచో
 వివిధప్రజ్ఞల సంస్మృతిస్మృలఁగుచో వేసారినిజ్ఞెందుచో
 శివనారాయణ! సత్వముఖ్యగుణరాజీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 75

- శా॥ ఈకేల్వేనెడితెక్కవేయ స్మరణంబీవాక్కునన్సాగ నే
యేకాలం బవకాశమున్ వదల కందిందేగుచిత్తం బిసీ!
నాకేసిగ్గనిపించు నాజపము లన్నా! నవ్వుగాదోటునీ
కాకక్కుర్తి సహించి ప్రోవు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 76
- మ॥ పరమాత్మన్ని నువీడి యీకణము సంభ్రాంతి నృహస్మస్తి నీ
వఱకే జన్మలఁ గాలవాహిని నసంభావోర్ధు దూరస్థలాం
తరపాతంబయి తోటివారలు నిను స్థర్థింప నీక్షించి కా
తరయయ్యెన్ నినుగానలేక కనరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 77
- మ॥ కవలౌభీతియుసాపరాధతయు బింకంబూడ్పఁగాఁ గర్మసం
భవమా సంస్మృతిలోఁ జికాకుపడి నీపైవాదుఁగల్పించుఁ గ్రూ
రవిధానుండవటంచు మర్త్యుఁ డణుమాత్రంబేని గోపింప వో
శివనారాయణ! సత్కృపారసవిభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 78
- మ॥ ఒకరాజ్యంబున రాజుఁ గొల్చెడుసహాయోద్యోగిసంఘప్రణా
లికపోక్కి నె్వలయించితే యుపసురాళిన్? మాధరాగోళపా
లకునిన్ దెల్పుమ భక్తిచే నతనివాలభ్యంబు మేమాలసిం
పకపొందన్వలె చిద్విలాస! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 79
- మ॥ విమలప్రజ్ఞలు, ధర్మసూక్ష్మముల మావృద్ధిన్ బ్రసాదింప ను
త్తమలోకంబులనుండి వచ్చుటలు తథ్యంబేమొ? ఆయుఃప్రమా
ణము జిజ్ఞాత్పబలంబు స్వల్పమగుటం గాఁబోలు వారేగివ
చ్చుమహాసంధి యుగంబులేచనెడు విష్ణూ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 80
- మ॥ యవసంబు లుండిగాడ్పులనుండిసి యూర్ధ్వాధః ప్రచారంబులం
దు వెనన్తూఁకొనుభంగి జన్మమరణానుష్ఠానచక్రంబున
నివృతతత్వంబునఁ గ్రిందుమీదగుచు నుద్వేగించుజీవాళికిన్
శివనారాయణ! ముక్తి యెన్నటికొకొ? శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 81
- మ॥ రవియొక్కండిడుకాంతినే మిగులదూరస్థు ల్బరింపంగలే
ర, వియత్రాప్తరవిగ్రహప్రచయనిర్యదృష్టిమదీ ప్రిన్భరిం
చుచియ త్తత్వమునన్ వెలుగు ప్రభపాచ్చున్ బోల్చుగాశక్యమే?
శివనారాయణ! తత్త్వభాపరమభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 82

మ॥ నవరత్నాళి నికామగాములయి యందంబీయ దివ్యేంద్రసి
లవికారంబగుచాయలో సకలమున్లగ్నంబుగాఁదోచె నెం
తవిచారించిన నీకుఁజాయకును భేదంబింతయుందోచ దో
శివనారాయణ! ఆదితత్వపదభాజీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 83

మ॥ సకలవ్యాప్తి, సమస్తకారణతయన్ సామాన్యమై నీకు మి
టికి సామ్యంబుగలట్లుదోచు నదియేనీవన్నచో బాధకం
బొకఁడు నల్గునె? తన్నిజానిజకళావ్యాహంబులన్ జొన్నుమా
యకు నుచ్చాటనమంత్రమిమ్ము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 84

శా॥ భూసిరాసలవాయుపూర్తి దెసలన్ బొల్పొందుగోళంబు తె
ద్దానం బుట్టి యెసంగి పొల్పఱున్ నిత్యం బట్టియాకాశత
త్వానూనప్రభయే విరాడ్రుభయుఁగా ధ్యానించుటే యాదిమూ
ర్తి! సిద్ధాన్తముఁగాఁగఱింప సరిగాదే? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 85

మ॥ తనలోఁ బుట్టినభూజలాసలమరు తత్త్వంబులం దున్నశ
క్తిని యాకాశము కొంతమాపమిని దత్తేజోధికుండై స్వతం
త్రనియంతృత్వముఁ గల్గుదెవ మొకఁడుండంబోలు సర్వాధ్యుఁ డం
చనిపించున్ సకలస్వతంత్ర! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 86

మ॥ వడిచే బొంగరమే రవోంకరణమున్ బాటింప నెంతోవడిన్
గడకన్ మింట భ్రమించుగోళముల యొంకారారవాధిక్య మే
ర్పడునే యూహ మదింప నింతయని? తద్రానంబె యొంకారవా
ః! చ్యుడవౌసీరమణీయనాద మనిపించున్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 87

మ॥ అవికారున్నినుఁ జేర భూమ్యసలవాయ్వాకాశతత్వాళిదాఁ
టవలెన్ స్థూలవికారయు క్తతనువుండన్ దుర్లుటంబుది మే
నవియన్ బాఱకమున్నె మానసబలవ్యాపారయోగంబునన్
శివనారాయణ! నన్నుఁజేర్చుకొనవా? శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 88

మ॥ పుడమిన్నీరము వీనిలోఁజ్వలన, మిఁమూఁటన్నరు, త్రాకసం
బెడమికంతటనాల్గిటన్, బ్రకృతి యియేనిట, నీచేతనే
ర్పడుబాహ్యప్రభ మాతనుస్థమగుచున్ బాలింప స్మృష్టింపఁగా
నడఁపన్ నూకును శక్తిఁగొల్పు పరమాత్మా! వేంకటేశప్రభూ! ॥

మ॥ భవదవ్యాజకృపారసంబు జనుకుల్ పైసోఁగఁగావచ్చుచో
నవిసీతిన్ బడి నేనొసర్చునపరాధానేకముల్ దావవ
హ్నివలెన్ వానినిమింగుచుండవలయున్ నిత్యంబుఁ గాకున్న ని
ట్లవియింపన్ జెడుగుల్ ననున్ జెనకనౌనా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 90

మ॥ “ననుఁగొల్పన్ వలెనన్నయాశ కనుగుణ్యంబౌ మనోదార్థ్య మీ
తని కీయన్ వలె”నన్నయాహ భవదాత్మన్ బుట్టదో? దానివా
నినె చేకూర్చుకొనంగనిమ్మ”నుచు మానిత్వంబు సంధించెదో
జనకా! చింకముడిందె నీవెగతి శ్రీశా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 91

శా॥ రామో నీదరి కెన్నిమాల్లో? ముదల న్రంజించుకార్యంబుకై
పోమో యెయ్యెడనోజనించి మఱలన్? భూతస్పృహజ్ఞెంద కే
మేమో పల్కెడిమా కెఱుంగనగునే యేష్యంబు? మన్నించి యో
స్వామీ! మాకుఁబ్రబోధమిచ్చుటకు రావా? వేంకటేశప్రభూ! ॥

మ॥ అహహా! నీప్రభ కోటిభాస్కరఘనాభాధిక్యమానండు నా
కిహమం దందుశతాంశమేని కనరా దేమందు నోయయ్య! త
ద్గ్రహయాభుస్పృహ మామకీనదురితవ్యాపారమేఘాఘముల్
బహుశస్ఫూర్తిని నన్నుఁజుట్టుటనొ యప్ప! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 93

మ॥ నిరతంబు స్భవదీయనామమును వాణింజేర్చుట ల్కృత్యము
“ల్పరమేశార్పణ”మంచు వానికి భవత్పాదస్థితి స్మార్చుట
ల్పరదా! తెల్లమెకాదెసీకు? నినుఁ గొల్వజ్ఞుచునాకు స్భయం
కరవిఘ్నంబులు సోఁక నేమికతమోగా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 94

మ॥ నిను ధ్యానింపఁదలంచువెంటనె కడు స్త్రీవ్రంబులై తాక్యయో
జనము ల్మొండుగఁజిత్తము న్మొసరుఁ దచ్చాపల్యతంజక్కుబు
ద్ధిని జక్కన్లుదియింపఁ జాలమిని భక్తిన్నేర్పరాకుండె, ని
స్సనఁగా యోగ్యత కల్గుటెట్లా? నిగమాంకా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 95

మ॥ ఎవరైన నినుఁగొల్వ నాసపడిరే నెంతేనియు న్నావరిచి
త్తవికాసం బొనఁగూర్పఁజాలులలితోత్సాహంబు సంధింప కే
ల వికారంబులఁ గ్రుంగఁ గైకొనవు? తేలనేక భారాహతి
నవుదవ్వైపడువారిబాధ కనరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 96

మ॥ అసలేమూఢుడ, సంసులోమఱపు క్రోధాదు ల్కడునేర్పరు
 ల్వ్యసనత్యక్తముగాఁగ నీవిడిసదీర్ఘాయుష్య మెట్లగునో?
 ముసుఁగఁ పూర్వఫలంబు తీఱకయమున్ముం దెట్లినూత్నాఘము
 ల్పొసఁగనోపునో యాదుకోఁగదె దయాభూ! వేంకటేశప్రభూ!॥97

శా॥ ఎంతోయత్నమదేల? మేలుసమయం బేపార నావేళ నా
 యంతస్సు నృతలీంతునీచెసకుఁ బొమ్మంచు స్వప్నధామానినై
 కంతుప్రేరితవృత్తుల స్మనముఁ జిక్కజేయుట న్నేడు నీ
 చెంతంజేర్ప నసాధ్యమయ్యెడి యశశీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 98

మ॥ జనియెల్లం బొరపాట్లతోఁజనెడి వ్యర్థంబైన పూర్వార్థము
 స్థనయత్నంబున నుత్తరార్థమునఁ జిక్కజేయ యోజించు చుం
 టిని, ప్రారబ్ధము సంచితంబు నిచట జ్ఞేయాఁతలేయానో? కా
 వో?నను స్మిదయ యెట్లుతేర్చునో?స్వయంభూ! వేంకటేశప్రభూ!॥99

మ॥ “అతినర్వత్రవిసర్జయే” త్తనెశివాక్యార్థంబు నూత్నంబె? యు
 ధతకామార్తతఁ గన్నుఁగానమిని తౌక్యాసంఖ్యసౌఖ్యంబులం
 బతితత్వంబుఁగడించి పాపఫలము న్వాయంగనే ర్చేసుటం
 గతవార్భంధము లిప్పు వ్యర్థములెగా! నావేంకటేశప్రభూ! ॥ 100

మ॥ కడుధీశ క్తియు దేహదార్ధ్యమును లోకం బేమొ నన్నుద్ధరిం
 చెడునంచు న్నెరనమ్మి కోల్పడితిఁ జేసేత న్నరీ! శక్తులి
 ట్లుడుగ న్నిక్క మొగంబువైచికొని యయ్యో!యంచు వాపోదు న
 న్నుడుగజ్జేర నొకప్పుడే న్దలఁపవయ్యా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 101

మ॥ కలకొంచెంబున నీవిఁ జూపితిని వాక్పారుష్యముం జోపితి
 బలుక నృత్యమెకొంటి, నొండకొఱకై బాదైన సాధించితి
 న్దలలోఁగా కిటఁ దైహికంబయిన దుష్కామంబు వర్జించితి
 న్నిలువంజేసితి వాక్కు నీగణనఁ గంటే! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 102

మ॥ మదమున్న నిష్పపాయిగాఁడు స్ఫురణియింపబోఁడువహ్ని న్నరుం
 డదిరా వచ్చుఫలం బెఱింగియును ద్రవ్యప్రీతుఁడౌచు బదిం
 బడిఁబాపాఘములం జరించెడు నృశంసత్వంబున న్బాపమ
 న్నుడి సద్యోఫలదాయిఁ జేయగదవన్నా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 103

మ॥ ఘనకార్యం బొనరించి తన్నొగడిక నైకొంటకాదయ్య నే
 నొనరింపందగుదాన మత్కృతము లెంతోనూత్నభాగంబులు
 ట నిజంబైనను నామనంబు నయపంధాచారియేగాని దు
 ర్వినియు క్తంబుగ లే దటంచనెద శౌరీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 104

మ॥ అదిరా! మానసలాఘవత్వము కృతం బత్వల్పమైనది బడి
 బడి దెప్పంగనుచుండుబుబ్బరము! శంపాచంచలం బార! న,
 ల్బదియారేండ్లవయస్సుదాక నొనరింపంబడ్డమేల్కీడులం
 జదువంజూడంగనేల? నీవెఱుంగవా! నావేంకటేశప్రభూ! ॥ 105

మ॥ గతమేమోగతమయ్యె, రోటం ధలం జిక్కంజేసి రోకంటిమ
 ర్వాతి తప్పన్వలెనంట వెట్టిగద! భారం బింక నీదేసుమీ!
 కృతముం జూచి యనర్హుడంచనెదో పోనీ పాపమంచు దయా
 మతిఁ గైకొందువా? సర్వసంపదభిరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 106

మ॥ అమలాంతఃకరణంబున నిగులనర్హంబౌ ప్రమోదూతమా
 ఘము గృష్ణార్థములోఁ దృతీయఁదగు శుక్రప్రాప్తవారంబున
 నున్నమదామప్రభలీనునీశతకముం జోడించుకేల్లోయి నీ
 కమలాంఘ్రిద్వయికి న్నమర్పితము నాకై వేంకటేశప్రభూ! ॥ 107

మ॥ యతిరాజెవ్వరు? నీవ ప్రత్యహము సాహాయ్యంబు మాకెత్తు వే
 యతుకుంజెందవు, యోగసంస్థితి ననన్యాయత్తచిత్తంబుతో
 డుత నాసర్వము నీపదాగ్రగతినుండుంగాత మాచంద్రస,
 ద్వితతంబౌచు, భవత్కృపాగురుకళాప్తి నేవేంకటేశప్రభూ! ॥ 108

(3)

శ త క స్త బ క ము.

మాధవ శతక కదంబము.

ప్రథ మో పా య న ము .

మహిళామణిన్ మిగుల చెన్నలరారు స్వరూపసంపదన్
హైమవతిన్ బ్రతాపమహిమాదికశక్తులచే సరస్వతీ
భామను సత్కళాగరిమఁ బ్రాధి - భరించుచు సర్వతాకిక
క్షేమకర్తైకమూర్తివగు శ్రీకరు నిన్ను నుతింతు మాధవా!!

చ॥ భువి జనియించి యిప్పటికిఁ బోయెను నల్బదియారువత్సరాల్
చివరకు నేడుతేలిన విశేషము లెవ్వియుఁగానరావు ని
త్యవిధివా; మదీయకృతమైతగునెయ్యది కూర్పవచ్చునం
చు విధిలిఖించెనో యలఁతిసూచనయైనను లేదు మాధవా! ॥ 2

మ॥ స్మృతి యింతేనియు లేనివ్యక్తి కడుగంభీరంబు నావర్తఘ్నా
రతరంగంబు భయంకరంబయిన పారావారమం దామహో
ద్ధతి నిందందును ముగ్ధితేలుగతి నాద్యంతంబులున్లేనిసం
స్మృతియన్వారిధి నాదుయాత్ర యగుచెంచెన్ వ్యర్థమై మాధవా! ॥

ఉ॥ కావలెనన్నటుల్ వెలితిగానినికామవిహారియైన పా
రావత మొక్కచో సుఖపరంపర మైమఱ పొందియుండ న
ర్హావసరంబుఁజూచుకొని యాడకు టివ్వన డేఁగవచ్చి యా
లావు హరించి పోవునటులన్ మృతి పొంచెడుఁజెంత మాధవా ! ॥

తరల॥ ప్రబలమా ప్రకృతిప్రవాహము బాటి మమ్ములనెట్ట మే
ల్లబగబన్ వడితోఁ బురాకృతకర్మముల్ పయిమూఁగ ని
ల్వబడఁ గాల్చిల దేమితోఁచదు స్వంతయోజనసేయ నీ
యుబుసుపోనిప్రసక్తిలో సుఖమున్నె యేరికి మాధవా! ॥ 5

చ॥ ప్రకృతిబలంబుకంటెను బురాకృతపాపఫలంబుకంటె మా
కికను విలక్షణంబయినస్వేచ్ఛ నొసంగివాక్కో? జీవవ
ర్తకమునఁ బుణ్యకౌరవముఁ దార్పణజరించెడుచోటఁ జిత్తముల్
తికమకనొంది పాపముల తెన్నునఁ బర్వీడుచుండు మాధవా! ॥ 6

శా॥ పుట్టంధుల్ కనుగానరామి పతనంబుల్ కాంచుట లాజమా
కట్టా! కొంతవివేకముండియు నసత్కార్యంబులన్ మూర్ఖపున్
బట్టుకదాల్చి ప్రపంచమాయఁబడు శ్రేష్ఠారబ్ధమో? చూచుచున్
నట్టటన్ బడి యెంతగింజకొనినన్ వ్యర్థంబెగా మాధవా! ॥ 7

ఉత్సాహ॥ పూని యంతరాత్మతెల్పుబోధమాని స్వాభిమా
నానిసర్గసృష్టి భ్రాంతినంది పూర్వపాపముల్
పో నడంపబోక పెంపుఁబొందఁ జేయుచుండుమా
కొనె పాపము క్తి యెన్నఁడైనగాని మాధవా! ॥ 8

చ॥ జనిజనిఁ గ్రొత్తపాపముల సల్పెడుమా యథుసంచయోగ్రకృం
తనము యుగాంతకప్రళయదర్పమునందగునేమి నీదుపా
వనకృప; నంతెగాని యడఁపన్ వలె మేమె యటంటసున్న యా
పెనుపు నడంచియోసుకృతిఁజెంచియు తేర్పుముమమ్ము మాధవా॥9

వృ॥ కృషివాణిజ్యములను నవ్వంబై కీలెడలిపడెడువారికి
సుషిమాదృష్టిని గ్రమవృద్ధిన్ రాజులు ఋణమిడి కనునట్లుగ
విషయాప్తిన్ సుకృతముపోవంగన్ వీడ్వడియెడు ననుబొంట్లకున్
దృవబోఁ బున్నెము నెరవీరాదే తీర్పమనుభయమె? మాధవా! ॥ 10

చ॥ ప్రకృతియెడారి కోరికలు బాడబవహ్నులు ద్వందముల్ నిదా
ఘకృతఖరాగ్ని నాయువులు కామముఖారులు దావవహ్నివ
ర్తకప్రళయోగ్రమేఘములు ప్రాణుల కీకలిశక్తి తప్తగం
ధకమును గ్రక్కుపర్వతము తాలిమి నిల్చుటయెల్లు మాధవా! ॥ 11

మ॥ ప్రకృతిశ్యామ భ్రమానురక్తిఁగొలుపన్ ద్వంద్వాయతోరుస్థలిన్
వికృతిన్ సంజనితున్ బరుండనిడి తద్వీర్యంబున్ షష్టిరో
ధకు లుగ్రంబుగఁ గాలుశేతులకు బంధంబూన్పినొక్కన్ గలి
ప్రకటైరండరసంబు నుగ్గిడఁగఁ బాపంబెచ్చదే? మాధవా! ॥ 12

వృ॥ కామాదులను గొల్పుగారడీఁ జూచుటై
 నీమానఁ గలితెల్పు నీతులే పాడుటై
 వేమారు లఘుయుక్తవీధినే యాడుటై
 యే మెట్లునినుఁజేరు టీశ్వరా! మాధవా!॥ 13

శా॥ యోగంబో!యజనంబో!భక్తియో!యెటోయోజించిపూర్ణిన్ నినున్
 రాగంబొప్పు సమాశ్రయించు నెడ నైంద్రుడైనవిఘ్నక్రియో
 ద్వేగం బాత్మకుఁ దావకాన్యకృతులన్ బేరాసలన్ గొల్పు న
 య్యో! గెల్వంగలమెట్టు లీబెడద, నీపూహింపుమా! మాధవా!॥ 14

వృ॥ ఆదె వసంతుఁడు క్రొత్తచిగురుల నలరుటలుగులు నూతెడిన్
 గొదమతుమ్మెదనారిరవమదె కులుకుటువిదలువారెహో
 యెదిరి చిల్కహుమాయిపయి మరుఁ డెగిరిమముకుచుఁ బూగదల్
 గుదులుగా నిగిడించెడిని యెటు కుదురుకొనుమది మాధవా!॥ 15

మ॥ స్మర సుస్మృష్టమహేంద్రజాల మెటులోమాయించినన్ గ్రోధను
 త్వరలోభోన్మదపట్టభద్రగతి సుస్థాపించు రంద్రంబు నె
 ట్టిరవంతే న్గనినంత నాకపతి “గాంఢీవంబు”గాఁదోఁచె మా
 చేతి లిప్పట్టున బాసటై యొసగెవే చేయూతమున్ మాధవా!॥ 16

వృ॥ అదేమో!భయోద్వేగమత్యంతమైమదిన్నీ యెడన్నిల్లుమాయత్నముం
 గుదింపన్ గుదింపన్ దిగుల్పుటైడుంగదే!రమ్మరక్షింపఁగామాధవా!॥

మ॥ కనిపాతేసిన గాలికిన్ బెఱుగునీగల్ దోమలు బోలు మా
 కనుకంపన్విడి కానఁజాలనిరహస్యస్థానము స్థేరియుం
 డిననీకేమిసుఖంబు? మాచుడులఁగానీ, చేష్టలంఁగాని కాం
 చినచో నీకు వినోదమై ముదములన్ జేకూర్చవే మాధవా!॥ 18

మత్తాక్రీడ॥ కన్న బిడ్డకుఁ బాలొసంగిన కఱిగు నన్నున యకావనం
 బన్నభ్రాంతిని దాది మోమున నతనినూఁకెడి మూఁతరీ
 తి న్నయంబునువీడి యీప్రకృతిక మముక బడనూఁకి నీ
 వెన్నఁ డేమట్టియైనఁ గన్గొన వెదికతంబాకొ? మాధవా!॥ 19

ఉ॥ సత్యములేదేలేద, కొనసాగిననుక నెపమూనియుండు నౌ
 ధత్యముమెండు మోస మహాహా! పరిపూర్ణము రంకుబోవుటల్
 నిత్యపథంబు లిట్టియవసీతుల కాకరమైనదుష్టసాం
 గత్యము నాకు నేటికని కన్పడకుండెదవొక్కొ? మాధవా!॥ 20

అంబురుహము॥ పున్నెముచెల్లినవెంట నెజీవము భూమిఁబుట్టునటండ్రహా
 యన్నిట సీకలియం దటుఁబుట్టెడి యంతకుక గలదే యఘం
 బెన్నఁగ నెంతవిరోధికినేనియు నిట్టిహైన్యము నీకు మా
 పన్నశరణ్య! నతావనదివ్యపదాబ్జశోభిత మాధవా!॥ 21

మ॥ గిరిపాతంబుల హ స్తిఘట్టనల సంకీర్ణాహిదప్తాళి కిం
 కరసంఘర్షణలక దవాగ్నిహతులక గట్టంబులెన్నెని మే
 ల్లరహాసంబుననోర్చి నిన్దొలిచి ప్రహాదుండు రక్షార్హతక
 వలలక దాననొకింతలే కెటుతరింపక జాలుదుక మాధవా!॥ 22

శా॥ కారావాసభరంబు తప్తసికతాగ్రస్థానభారాంచిత
 ప్రారంభంబు కశాప్రహారములు నిర్దాక్షిణ్యసూచీముఖ
 క్రూరాక్షిద్యయభేదనంబుఁ బువులక గొట్లాటగా గోపన
 శ్రీరంజల్లె వృథామొఱకగొలుప తీతే మాకిటక మాధవా!॥ 23

మ॥ కలసర్వస్వమెగాక నీకొఱకునై కన్నెన మేనైన నా
 కులపాటింతయు లేక యీఁగనినభక్తుల్ రక్షణార్హత్వసి
 ధ్దులుగా కీ ననుబోటి స్వార్థపరులందున్ సిద్ధికన్నట్టునే?
 తలపైకెత్తి “ప్రసీద!” నాఁ ద్రప హృదిన్ దట్టాడెడిన్ మాధవా!

మంజుభాషిణి॥ ఇటుచూడుమీ! తొలఁగి యేగ నేటికో?

మటు మాయమై చనఁగ మానుకొందునే?

త్రుటియైన నీస్మరణ -తోడునీడవై

నటియింపు నీవెగతి నాకు మాధవా! ॥

25

మ॥ సిరిపోఁ గానలడస్సి యప్పునకు స్వస్త్రి పుత్రకుల్ దాల్చితోఁ
 బరదాస్యంబునఁగ్రుంగఁ బ్రేత వనసంవాసంబునన్ బుత్తు దు
 ర్మరణంబుంగని భార్యకంతమునుద్రెంపన్ దెంపువాటించి నీ
 చరణధ్యానము వీడఁబోవని హరిశ్చంద్రుండె రక్షార్హుఁ డే
 మఱుమాబోంట్లవిలాప మర్హదశకిమ్మా! యెమ్మెయిన్ మాధవా!

మ॥ అలతన్ మిక్కిలిసోలి యస్థిగతదేహం బల్లలాడంగ నీ
 ఘలునన్నంబును లేమిఁ బెన్నొసలి కాలున్లాగదూఁగాడి నీ
 తలఁపేదిక్కుగ వేలవత్సరము లుద్యధ్యానియా హస్తిగా
 కిల నాబోంట్లతె? రక్షణార్థులగుచున్ స్వేచ్ఛన్గనన్ మాధవా !

శా॥ నీవారన్నమెభుక్తి జీర్ణవసనానీకంబెవైకప్పు నెం
 దేవీక్షించిన నింట నెప్పుడయినన్ నిప్పుచ్చరం బింకసం
 తోవిస్తార మతైన నిశ్చలత నెంతోభక్తి నిన్గొల్చి స
 ద్భావుండైన కుచేలు నర్హతకుఁ బాతాళాంతరస్థంబు మా
 భావాంధత్వము నీదయార్హదశకున్ బ్రాపెల్లగున్ మాధవా! ॥28

మ॥ విపరీతప్రతిభాషల్ గ్రియల దుర్విర్యత్వముఁ జూపుచుఁ
 గృహఙ్గానాడి సుసాధువర్తనులకుఁ గీడ్పాటుసంధించు ని
 స్త్రపుతాపాపుల శిక్షకై వెడలు నీప్రసానకాలంబునం
 దపనేయంబని కూయివెట్టుటకు వెన్నాటయ్యెడిక మాధవా! ॥ 29

మ॥ తనుధర్మంబగు స్వప్రయోజనపరత్వంబూని నాదైన్యమే
 ఘనమౌ యోజనయుండియుఁ మనసుజక్కంబట్టు దింకింతకం
 తెనుదీప్రంబగుదీనతఁ సుడియువానికే దేట్లు నీవేగుచుం
 డినచో నామొఱు దుర్నిమిత్తమగునక జత్తమ్మునక మాధవా! ॥30

శా॥ పాలక జక్కెఱసోకినట్లు సరసవ్యాపారసాహిత్యవా
 ద్దాలంబుల్ జిగిమించు ప్రస్తరణమై సప్తస్వరోద్గీర్ణరా
 గాలాపామరసత్సుధాంకితములై యం దీప్రకీడింప నీ
 బాళికా ద్రుంతునొయంచు విన్నపముదెల్పక జంకుదుక మాధవా! ॥

మ॥ శ్రితరక్షాగతి నీవు సర్వభువనశ్రీరంగమధ్యంబులం
 దతిపుణ్యాత్మకులక బతివ్రతల సత్యప్రౌఢులక మానిసం
 తతులక శ్రేష్ఠుల స్వర్ణసత్కృతులతో ధన్యత్వముంగూర్చుచో
 నతికింపగమకింప నాచేరిల విఘ్నశంకచే మాధవా! ॥ 32

మ॥ తిరుశైలోన్నతపీఠదేశముల సాగ్రదీభాతకేళీవనో
 త్కరనానాసుమసారభార్ద్రమయి చక్కవీచు నాపిల్లతె
 మ్మెరలక నిద్దపుభక్తిబృందములతో మేల్హాయి వర్తించు నీ
 వరసౌఖ్యంబున కంతరాయమని తెల్పక నాసాదక మాధవా! ॥ 33

శా॥ అంతేలేని ప్రపంచసంతతులలో నష్టపుకాదగ్గమే
 ల్గుతుల్ పోషణముల్ మృతుల్గుటిచిరచ్చల్నేసి క్షీరాబ్ధిలో
 వింతోపాన్పున మేనువాల్చి యచటా విశ్రాంతినిదించు నీ
 కెంతే భంగకమంచు నించుకయు నోరెత్త వెఱ్ఱ మాధవా॥ 34

శా॥ “అమ్మేనడ్గకపెట్ట” దన్నటుల నాయారాటపుక గారణం
 బెమ్మనే జైవివేయజూడ సమయం బింతేని గన్నట్ట దం
 తమ్మై కర్మముజారుదాక నిటు లేదట్టాడినగాని వీ
 నిమ్మైదిప్పువే? కర్మమెల్లజనుటించెన్నాళ్లకో! మాధవా! ॥ 35

పు ష్ప మా తి కా బ ం ధ ము.

చ॥ అలరులజాలరు ల్భయనయద్వయసాదృతి గీతిరీతి నీ
 నెలవులఁ గ్రాలఁగానునిచి నిన్గొనియాడెద వాదభేదవృ
 త్తులఁ బలుజాలులై మధువిధు ల్గుధుసిర్గురిఁ బారి నీరిరం
 సల నలతల్ లయింప సరి సద్రసవత్తనవసేవ దైవమా! ॥ 36

శా॥ కాలేనొచ్చునా? చేయినొచ్చునా? భక్తత్రాణతీవ్రాస్థచేఁ
 జాలుకమూలయు నెన్న కేయుటికె దజ్ఞానాంధులొనుష్టులెం
 దాలోచింపరు తాకుతప్పటలు స్వాస్థ్యంబూను నిన్జూడకే
 నాలో జంకునఁ బీచుపీచుమను నన్నా! గుండెలో మాధవా॥ 37

మ॥ అవులే! మిక్కిలిశ్రద్ధ సన్యములలో నాకృష్టఁడైనట్టులుం
 టివిగానీ మఱి దొంగచూడ్యులను వీనింగూడ నష్టపుచూ
 చువిశేషం బితఁడెట్లనే యెఱుంగఁడంచు లోనభావించెదే?
 నవులాటా? యికనైన రమ్మిచటి కన్నా! వేడెడ మాధవా॥ 38

శా॥ నామాటే భవబాత్మలేనియెడ నిన్నా ల్లిట్లు జీవింపఁగా
 సామర్థ్యంబది నాకెగల్గెడినె? సాక్షాద్భక్తియు వెల్లునే?
 శ్రీశ్రుంతుంబయి తుష్టిసింగలుగు సీక్రీగంటి మేలుచ్చు నా
 వై ముంపై పనిఁగొంట నిక్కమని తెల్పకసాగెద మాధవా॥ 39

శా॥ అబ్బో! నీవటులోరఘోమిడి త్వదాస్యంబుక గరాగ్రంబు చా
 టబ్బకబెట్టుచు మందహాసమున లక్ష్మంబక గనుంగీటు నీ
 తత్త్వి బృగనలేనె యేటికిటులీతాటోటు వాగింపఁబో
 కబ్బా! దంధము నీధరిన్ గొనగదయ్యా! వేగమోమాధవా! ॥ 40

మ॥ కలిగెన్ నీమది నాపయింగృహ యశంకం బాచుఁ గాకున్న నా
నిలువెల్లన్ గరి నిండు గద్గదిక కన్నీ రిట్టలంబై యిటుల్
కలుగన్ గారణమున్నె నిన్దలపఁగాఁ గన్గొ మ్మిటుల్వచ్చి, నా
పలుకున్ సత్యముఁ జూడనైన నిటురావా! కాంచవా! మాధవా!॥

మ॥ నడువన్ జాలని వానికేగదవె చెంతన్ సాయముండన్ దగున్
గడిదేఱన్ మఱి సాయమెందులకు? భక్తశ్రేష్ఠులౌవారిమె
బడి నీహోవుట ముఖ్యమా? తదితరవ్యక్తిన్ సుమార్గంబునం
దిడఁగా ముఖ్యమ? చూచి నాకొరకు రమ్మి! సమ్మతిన్ మాధవా!॥

శా॥ నీచూపేకరవయ్యె మాకెపుడుఁ, బోనీ పిల్వఁగాఁ బిల్వఁగా
నేచాటన్ నిలుచుండియో పలుకు దీవెన్నాళ్లకేనంచు నో
రాచన్ వీనులఱిక్కఁజేసి వినఁగా 'నా' లేదు 'నూ' లే దిదే
మి! చాతుర్యమ! పల్కెయింతకనకంబే! యింకెటో? మాధవా!॥

ఉ॥ 'ఓ'యనఁగందెదే? నడువనూనిన బాదము లర్గిపోవునే?
న్యాయవిచారణం బొకక్షణంబునకే తలక్రిందులౌనె? యె
బ్బే! యెటఁజూడఁ జాల మిదియే? సరసం? బెటనేర్చినావు? మా
నాయనగాదు! తుంటరితనం బెపుడెగ్గవు రమ్ముమాధవా! ॥ 44

ఉ॥ నాకనకంబుపెన్నిధి, గుణంబులకుప్పు, సుధామరీచి, మా
తాకిడు కల్పవృక్షము, నయప్రభనోమెడికామధేను, మె
దాఁకలి డప్పి శ్రాంతి యన కాశ్రితరక్షకుఁ బర్వలెత్తు సు
శ్రీకృపార్పరంబు ననుఁ జెందు టికెన్నటికోయి! మాధవా! ॥ 45

ఉ॥ పోకుము పాటిపోకు మెటొపోయిన తప్పును నాకు వీనిబా
ధాకతినత్వమంచు మది దద్దయు నమ్మెదవేమొ? మించుట
జ్ఞాకల నీడ వెంబడినె రాక తొలంగునటోయి నీమర
మ్యాకృతిఁజూప కేకళలనాడినదప్పునె 'రమ్ము' మాధవా! ॥ 46

శా॥ నీ వన్నింటనునిండియుండుటనె మానితొ్యత్నవంబుల్ మనున్
నీవే సుర్యమువీడియేగినను లేనేలేవుసర్గంబు లే
ప్రావీణ్యంబున నెందుడఁగెదవు సర్వవ్యాపి! నామ్రొల నీ
యావిర్భావము కల్గనేవలయునయ్యా! రూఢిగన్ మాధవా! ॥ 47

ఉ॥ ముప్పికి మొండిబండ శతమున్ బానరించెడురీతి నిన్దనన్
గవ్వములోర్చి యన్నముదకంబునునూపిరినాపి సీదరిన్
శిష్టగుమోడివేయనిది చెల్లదె? యోగ్యతకల్గదే? భళా!
యిష్టమువచ్చినట్లు విధియింపఁగ జంకవునుంత మాధవా! ॥ 48

ఉ॥ చిత్రపుబల్కు కర్మమునశింపనివారికి ముక్తిలేదె? స
త్పిత్రత కీనిబంధనము బాధకమానె? యెఱుంగమొక్కొ? సా
విత్రికథన్ మృకండజు పవిత్రచరిత్రయు నీదుయీవికే
మాత్రము నడ్డుగల్గునె? సమస్తజగత్ప్రభువంద్య! మాధవా! ॥ 49

మత్తకోకిల॥ ఏనపంబుననైన నామము నెవ్వఁడేనియుఁ బల్కుచుం
బ్రాణమీగినవాని పాపము భస్మమై కనుమోక్షమున్
మానితంబగుభక్తి నిత్యము మాన కాత్మపథంబునన్
ధ్యానమూనెడువాని కెయ్యది దాచియిచ్చెదు? మాధవా! ॥ 50

శా॥ ఏదోకోరికఁగోరి నీవొనఁగ నేనేమించు శ్రేష్ఠుండనన్
మాదమ్మంగొని నీకునాకుఁగల ప్రేమగ్రంథిబోఁడెంచి చే
దాదూఱుబడ నంతవెరినొకొ? నిత్యం బూరకే పాడ వీ
ల్లాదన్ వారలుగల్గ రుండినను గల్గంబాట నోమాధవా! ॥ 51

ఉ॥ రాముడ! సోమఁడా! యనిన రంజిలుదో? నినుమించువారు లే
రీమహి నీకునీవె తగు నీడనఁగా మదిసంతసించువో?
పామరు లట్టులే వినుతిపారము లీవును మెచ్చుకొందువే?
యేమెయిసేవ నీహితమొ? యేర్పడఁబల్కుఁగరాదె? మాధవా! ॥ 52

ఉ॥ నీవుగ్రహింపఁబోవ నెడునిశ్చయమున్నను మంచిమంచివే
వేవియొ యేటి తెచ్చి కడు నెక్కుడుభక్తిని జేయఁజూపి యా
యావరణీయవస్తువుల నన్నిటి మేమెగ్రసించుమాత్రకే
లావుగసంతసించువె? భళా! యిది నైజమె యెందు? మాధవా! ॥ 53

శా॥ నాలోనుండెడు నిన్నుఁ దుష్టిపఱుపన్ సౌఖ్యంబులం దేనె ని
త్యలోలాత్మతనున్న నీకునుసుఖం బత్యంతమాగాదె? యా
లీలన్ వాయువు నన్న పానములునున్ లేకుండఁగా మాడి నీ
కేలగిచ్చినవారలయ్యెడరయా? ఋష్యగ్రణులు మాధవా! ॥ 54

శా॥ పోని మృట్టులగాక కట్టఁ దిన సొమ్ముంగూర్చుకోలేని య
జ్ఞానాశక్తులకై నిజార్జితములోనన్ గొంతవెచ్చింప తా
నేనిన్ సౌఖ్యమువీడి వీల్చులుప నానే నీకుసంతోష మో
దీనానాధజనార్తివారణయశోధీ! చిన్మయా! మాధవా! ॥ 55

చ॥ వినుతి సహస్రనామముల వేయివిధంబులఁజేయుకంటె నొ
క్కనికీ దదార్తిపోనడఁపఁ గల్గినసాయమొనర్ప ధన్యవ
ర్తనమని నీకు హెచ్చగుముదంబిడుటంచు దలంతుఁ బొట్టని
డునె పదివేలరి త్తలునుడుల్ పచరించిన నీకు మాధవా? ॥ 56

శా॥ తాలన్ అప్పలఁగూడ నీస్థితియదార్థంబైనఁబంచేంద్రియ
శ్రీలీలల్ కనుపింపలేమి నవి సత్సేమన్ బ్రదర్శింపలే
వేలా! నిన్దన మాకు వానినుతు లోయీ! యింద్రియజ్ఞానజీ
వాళుల్ మాపరిచర్య నీకొసఁగలేవా? మోద మో మాధవా? ॥

సుగంధి॥ నీదివేరు మాదిలోరు నీతియో వినీతియో?
రాదుచెప్ప పోదుదెప్ప రాగమో విరాగమో?
యేదిలేదు కాదుసోదె హేయమో యుపాయమో?
వాదులేల సాధులీల వచ్చి తెల్పు మాధవా! ॥ 58

శా॥ ఏనిద్యాకృతినో సకాశమున కీవే తెంచి నానేరమిన్
“రానూవచ్చితి పోనుఁబోయి”తను మర్మంబాడకే చూపుమీ
నీనైజంబయి యెట్టిలోకములయందేన్ సుప్రసిద్ధంబు ని
త్యానందప్రద దివ్యమంగళకరంజారూపమున్ మాధవా! ॥ 59

మ॥ నినుఁ జూడన్ బెనుపొందుకౌతుకమునన్ నిత్యంబు రమ్మందు న
త్యనకంపాగతి వచ్చెదేని భవదీయంబైన విశ్వాకృతిన్
గనుఁగోనాదునోలేనో? నాదయినయుత్కంఠానురూపంబుఁగా
మునుమున్నే ఘనదార్ధ్యమి మ్మృచలదాత్మున్ జేయఁగా మాధవా!

వృ॥ ఇట సుఖమల్పము భరమగుదుఃఖమె హితమిడువారలె లేరుగా
యెటఁగనఁ బాపపువనులకు నాసల నెఘఁగొనఁజేయుట మెండుగా
త్రుటియును నీ వెట నెఘఁగుటెఱింగియు దొరవని వేడుటలేదుగా
ఇటమటమెండగు నిటఁజరియించిన ననుట నెఱుంగవే? మాధవా! ॥

మత్తకోకిల॥ అన్నివస్తువులందు నుండను టాలకించిన యాదిగా
 నెన్నరాని కడిందిచింత వహించెజిత్తము నిత్యమే
 మన్నమున్ బచనంబొనర్చెడునప్పుడున్ దినుననప్పు డీ
 వెన్ని బాధల నొందుదోయని యేమిసేయును మాధవా! ॥ 62

శా॥ అయ్యో! మాయతిచారసంజనితరోగాక్రాంతి నీవెంతగా
 డయ్యంగల్గునో? మామరాశఁ దగవాడన్ గల్గుపోరాటలన్
 వ్రయ్యంబడ్డయశక్తుతో నెటులుగాఁ బ్రాణంబు లీపిగెదో?
 అయ్యో! దుర్భరగర్భవాసముల నెట్లలాడెదో? మాధవా?! ॥ 63

శా॥ సృష్టింగల్గెడిజీవకోట్ల సుఖసంతృప్తుల్వీశేషంబులే
 ర్కష్టంబుంబడువారె పెక్కు రఖరాక్రాంతిం జెఱుంబొంద నీ
 కిష్టంబయ్యెనె? బాధ దేహమున నొక్కిం తెక్కడోతోఁప ను
 త్కృష్టాస్వస్థత తోఁచుమా కటులగాదే నీకునున్ మాధవా! ॥ 64

శా॥ నీవేలోకముగా భజించినను రానేరా వెటోవచ్చితే
 నీ వజ్రే మఱిపుట్టరానిగతి సంహృష్టాత్మ జీవాళికిన్
 నీవైదగ్ధమదేమొకాని యరులై నిక్షిప్తువారిన్ ద్రుటిన్
 ట్రివైకుంఠముఁ జేరబంపెదవు దాక్షిణ్యంబుతో మాధవా! ॥ 65

శా॥ ఐదేళ్లప్పుడె తండ్రిహింసలకు జంకమాటెలే కప్పు నీ
 పాదధ్యానసమాధి నిన్గొలుచునాప్రహ్లాదు సంసారదు
 ర్యాదోరాశినిద్రోసి తజ్జనకు నీకత్యుగ్రవైరిన్ దయా
 ప్రాదుర్భావత నిట్టె మోక్షమునకంపన్ న్యాయమే మాధవా! ॥

ఉ॥ అంతటిచిన్నవాఁడెద్రువుఁ డట్టు లనన్యమచంచలంబు న
 త్యంతపవిత్రమాతృకృతమైనమహార్చన నిన్నుఁగొల్వఁ గ
 ర్మాంతముదాఁక నేలుమని యల్లన మాయనుద్రోసినావు దు
 ర్దాంతునిగంసు వెంటనె సుధర్మకుంబంపితివెట్లు? మాధవా! ॥ 67

చ॥ వినయము ప్రేమ భక్తిఁ బ్రభవించెడుత్వద్గతమానసోరువ
 ర్తనములకంఠెఁ జూడ శతధాబలవత్తరగాఢతీక్షణభా
 వనమును బెంచు నీపయిని వైరసమాకలనంబుఁబూన నం
 చును దినచర్య స్వానుభవశోభ నెఱింగెదనయ్య! మాధవా! ॥ 68

వృ॥ బతిమాలఁ మతిభంగపడఁ గనుపట్టవు నీ వొకనాటికే
నతిక్రూరత్వమునంది శతించినయప్పుడుగాని జనింపదే?
మతి నాపైదయి? మాటలికేటికి? మానముమాని వెలార్చెదఁ
శతథా నీదగుశక్తిసమస్తముఁ జక్కననిల్వము మాధవా! ॥ 69

మ॥ గురుఁడౌశుక్రుండు మోసమాననిన సంకోచింప కత్యంతభ
క్తిరసావేశత వానిసర్వమును నీకే ధారవోసెంగదా!
సరసుండై బలిచక్రవర్తి యది నీశౌర్యార్జితంబట్లు ని
ష్కరుణఁ వానిరసాతలంబునకుఁద్రొక్కఁ బాడియే? మాధవా! ॥

రథోద్ధతము

ఇంటిగుట్టు బయలెక్కునంచునా తుంటరీ! తిరిగితోచె దాత్మలో?
నంటియుండు మట నాడకీడకుఁ గెంటిపోక పరికించి మాధవా! ॥

మ॥ నినుదూఱన్ మనసానెనా కిచట నానిశ్రేయసాధానవ
ర్తనపుండిట్టపుఁబట్టుగొమ్మవు దురంతంబైనప్రారబ్ధవా
హినికిన్ దేపవు సంచితోపలచమూహేరాశివర్షంబునా
చను వజ్రాంచితఛత్రతుల్యుడవునై వర్తితు వోమాధవా! ॥ 72

వృ॥ నాకాహారము పానీయంబును సర్వసఖిత్వమె కాక యా
లోకింపబడి చేకోగాఁబడులోకములన్నియు నీవెగా
శోకాద్యుగ్రవికారాదుల్ నినెచూపును మిక్కిలిప్రాపుగా
నాఁకొంటింగడు నీకై నిన్విడనాడసహింతునె మాధవా? ॥ 73

శా॥ నేనే నిన్ హృదినాపి యెచ్చటికినేనిన్ బోవసినంచు దు
ర్మానిత్వంబునఁ బల్కనెప్పుడును సమ్మానార్హులై భక్తిని
ష్టానూనత్వముతోఁ జెలంగుమహితుల్ చాలంగనున్నారల
త్తునన్ నీవు సహస్రధాముడవు కావా కోరినన్? మాధవా? ॥ 74

వృ॥ నీదానదాసానుదాసాంఘ్రిరేణ్యమనిన్ శ్రేష్ఠమానం చెదన్
నేదాల్పఁగాఁజాలునర్హత్వసిద్ధిన్ మహిన్ నిత్యముంగోరెదన్
గాదంచు నీవట్లుపోదటంచున్ దెగం బల్కనేనెప్పుడున్
నీదండయున్ వారినిర్జ్విద్రమా ప్రేమనే కోరుదున్ మాధవా! ॥ 75

చ॥ కదలఁగనీక పెన్విసువుగాఁగనుపింపఁగ నిన్ను నెట్లునా
హృదయమునందె నిల్పుటలు హింసయొనర్పఁగఁగాదును మృత్యునం
తదశల నీ వనంతగుణతన్ సుఖమొందెడుగాదె నీకు నె
య్యది విసుగయ్యెడున్ బహుదయాపరచిన్మయమూర్తి మాధవా?॥

పంచచామరము॥ అనాధనాధ! సర్వకారణ! భయాపహరణ! !

ఘనాఘనాశకానురాగశౌరవ ప్రసారణ! !

ముసింద్రవంద్యవేదపాదభూతకృద్వసుంధరా !

దిసేంద్రకోటితుల్యదివ్యదీప్తతేజ! మాధవా! ॥

77

చ॥ పిలిచిన మాటువల్కవని ప్రేమమెయిన్ జనుదేవటంచు కొం
దలపడితిన్ బహిర్విలసనంబుల నీపొడఁ బోల్చులేక, లో
పలఁగల నాసమానదళ పద్మమునన్ సుఖముండి హృన్ముఖో
చ్ఛలనజనాదరూపమున సన్నిధినిచ్చు టెఱుంగ మాధవా! ॥ 78

వృ॥ కడున్ బసితనంబునుండియును మేల్కరుణ దైవారఁగా
వడిన్ జెడుగొనర్చువేళలను సుస్వరము పెంపొందఁగా
ముడుంగక సదా చెవిన్ హితముగాఁబాసరదే కీడగున్
సుడీ! యనెడి యంతరాత్మగతిఁ బోల్చుదునెనిన్? మాధవా! ॥ 79

ఉ॥ ఊహల సౌచితిన్ నుడులనొప్పుగుపొందిక నిన్నుఁగొల్చు స
న్నాహమునన్ వినమ్రతయు నల్వరుమెచ్చెడు లా గొనర్చు మే
ల్సాహస మున్నెనాకనుచు జంకెద; నెవ్వరిమెచ్చుకోలు నే
లా? హృదినున్ననీకు హితమైనఁ; గృతార్థుడ నాదు మాధవా! ॥

మ॥ పొడవో పొట్టియె లావొ సన్న మొ సుఖంబో కాదొ భాగ్యంబాతే
మిడియో నేర్పొ జడత్వమో రసమే తన్నిధ్యాత్వమోనాక యె
ట్టిడువీఁ డన్ వగలేక మేలుపరిపాటిన్ గూర్తు నీప్రేమ మె
ప్పుడు; వ్యత్యాసము వారివారికృతి సంభూతంబెగా మాధవా ! 81

వంశస్థవృత్తము.

సమస్తవిద్యాసరస్వప్రసారకా! సుమంగళప్రాంశువసుంధరాధిపా!

భ్రమజ్జనోత్తారణపాండితీధురా! నమోనమస్తే నతనాధ! మాధవా!

చ॥ కరములుమోడ్చి నిశ్చలతఁగైకొనినిల్చుట నీదుసేవయై
వఱులునె మాకుఁ జేరజని పాదములొత్తుటా డప్పిపోవఁగా
సురుచిరసీరమిచ్చుటయొ చొక్కఁగ వీవన వీఁచుటో యొకం
డెఱుగము నీదుపోబడి విశ్వంఖలవేగమునొంద మాధవా! ॥ 83

ఉ॥ సన్నిధిలేదు సేవకను జాలి ప్రమాదఫలబెగాక యే
మున్నది? చూడ నీచరణమొక్కటికే ధరచాలనప్పు డో
యన్న! తరంబెఱుంగని యపాశ నలందురు చుంఁటెగాదె? యా
పన్నజనార్తివారణశుభాకృతి రాగదవయ్య! మాధవా! ॥ 84

చ॥ పఱపిననృప్తి తన్నియమబద్ధముగాఁ గొనసాగుచున్ దదం
తరములనున్ననిన్ను బహుధాపరిచర్యలఁ జొక్కఁజేయఁగాఁ
బరవశమైనఁ గన్నోగిచి భవ్యసుషుప్తిసుఖంబుఁజెందెదో
మఱలని దివ్యయాగికసమాధి సమీహితవృత్తి? మాధవా! ॥ 85

శా॥ ఏలా! లేవవు! మత్తకోకిలసాహిత్యంబుఁ బాడన్ శ్రమల్
ప్రీలం జక్కనిపంచచామరములన్ వీవంగఁ బల్తాపులన్
గ్రాలంజాలినచంపకోత్పల సమర్చన్? -మేలు-మత్తేభశా
ర్థాలాక్రాంతినిగానిలేవమా? లగింతున్ వానినిన్ మాధవా! ॥ 86

వృ॥ వృత్తిములలోనఁ బరమోత్తమపరీమళము హత్తు
కుసుమాఖ్యముల తావియున్
జిత్త మిగురొత్త నుడినెత్తు ద్విజసత్తముల మొత్తముల
రాగముల యీవియున్
సత్తువలెసంగ నిను నెత్తుకొనిస్వారిజనుమ త్రమృగరాజములఁగీవియున్
గుత్తముగనుండుసనియి త్తరిర చింతుఁగృతిఁజిత్తమున కెక్కె డినె?మాధవా!

శా॥ సర్వజ్ఞుండవు సర్వశక్తులును నీస్వాధీనముల్ గుంపులై
సర్వజ్ఞానములున్ సమగ్రగతి నీసాన్నిధ్యమహాడునం
తర్వాణ్డ్రుండవైన నీకు రుచియోనా? వచ్చియున్ రాక నేఁ
బర్వంజేసిడిపద్మవైఖరులు నాభావంబులున్ మాధవా! ॥ 88

గేయం॥ ధ్యానమనుకొల్పి సీగానమనుమేల్పి నిడిదాని పయిఁదాల్చి మెయి
నూహలఁక । సాన రుచులీనఁగా సూనములుగా ద్విజవితానములుఁగా
మృగవిధానముల్ । గా నతులపీజనల్లా నెనయ మల్చికళలీను సాగ
నైనపెనుహారమున్ । బూనికనొనర్తు నింపొనె? ధరియించెదె?
యనూనదయజూపుపస మాధవా॥ 89

చ॥ లలిఁగొని చూపుమేర కవలంగలవానినె చూడలేను భూ
స్థలి నిక విశ్వరూపునినుఁ జక్కఁగఁ గన్గొననొనె? తోలుచూ
పుల ననుమాటెలే కెపుడుబోరుదుఁ చూపుము నీదురూపటం
చలవికిమీరునాశ నపహాస్యఁడనయ్యెడఁ జూడు మాధవా! 90

చ॥ ముకురములోనికొండఁ దనమూపున కెత్తుమటంచుఁ బోరుబా
లకువలెఁ గొంచెపుక జగములక బ్రతిబింబితమా భవద్విరా
డ్ప్రకటతరోరురూపమును బట్టయతిఁచెడునాదుమూర్ఖవ
ర్తకమునకుక హసించువె? నిరంజనభాస్వదభిజ్ఞ! మాధవా॥ 91

శా॥ నీలావణ్యము చిత్తమోహకముగా నిండై నభోవీధి నా
లోలచ్చిత్రకళామణిప్రభ సమాలోక్యార్థ సన్నాహసు
శ్రీలన్ నిత్యము విదొనర్ప మఱివేరే? విశ్వరూపంబు? మా
యాలీలన్ భ్రమఁగొంటెగాక బహురమ్యావిష్క్రియా! మాధవా!

మ॥ బహురమ్యాకృతులన్ మనోహరబహుధాన్వనప్రసక్తిన్, శ్రమా
పహమందానిలపాళి రుచ్యబహుసద్వస్తుక్రమాళిన్, ముహు
ర్ముహురానందమొసంగు సేవనల మమ్ము నిత్యమున్ సాకునీ
కహహా! మేమొకసేవఁజేయఁగలమయ్యా! పూనినన్ మాధవా॥ 93

ఉ॥ చేపినపాలు బిడ్డకిడి చెందు సుఖంబును మాత్ర; నీవున
ట్లే పలురీతులన్ మమతలెక్కిన మాకొనరించుసేవలన్
గైపొనరించు సమ్మదముఁ గాంతువుగాక, సుఖంబు నీకునీ
నోపినసేవఁజేయఁగల యొద్దిక మాకడనున్నె? మాధవా॥ 94

మ॥ కరతాళంబులుఁ గంఠగానములు నాల్కన్ గైతలున్ గాళ్ళనృ
త్యరవోద్రేకముఁ గండ్లనిశ్చలితయోగాసక్తమాచూపు మేన్
గరి సర్వోన్ముఖవృత్తిఁ జిత్తము నినున్ గాంక్షించుచో నైనసం
బరమున్ నీవును గొంతఁగైకొనఁగరమ్మా! మేలగున్ మాధవా॥ 95

మ॥ ఎపు డీహృత్పుటి సీదుచింతనము తేకెత్తున్ మహానందమై
యపుడే దివ్యకళాధ్యమాదివము తద్యాహారముల్ సున్నతై
నపుడే దట్టపుంగారుచీడటి వికారాదుల్ హృదిన్ మూఁగు టి
విపరీతంబులఁ గ్రాఁగలేను హృదిసీవే నిల్వవే! మాధవా! ॥ 96

చ॥ త్పణికశతాంశకాలమును సన్నిధితప్పెనయే స్థణంధణం
ధణయను మ్రోతలన్ బహువిధంబులఁ జుట్టునుమూఁగి తాక్యదు
ర్గుణములు పెన్నుడుల్ నెఱపి గోడునముంచ యతించు తన్నివా
రణ మతికష్టసాధ్యమగు రమ్మిట నాదుకొనంగ! మాధవా! ॥ 97

మ॥ ఉదయంబౌరవియగ్రదీప్తులకె పాయున్ గారుచీడట్లు నా
మది సీసీడ యొకింతసోక నటులే మచ్చెన్నలేకుండ దు
ర్గదముఖ్యంబు లడంగినాశనమగున్ రాత్రిందివద్వంద్వకా
పదలేకుండ సతంబు సీస్మరణకున్ బ్రాపిఁగడే మాధవా! ॥ 98

మ॥ అదె దీప్తాకృతు లాకసంబున సహస్రానేకముల్ గుంపులై
యుదయాస్తంగతిలేనిదీప్తులఁ ద్వదీయోపాసనానందసం
పద నృత్యంబునొనర్చుపెంపు తెమటన్ వర్తిల్లుఁగన్మూసినన్
సదయా! కన్నులవిప్పునం దదియెకాంచన్ జేయవే! మాధవా! ॥ 99

శా॥ జ్యోతిర్గోళశతంబు లాకసమున్ జొత్తెంచి రివివృన్
జేతోమోదముగాఁ జరించి తమకంటెన్ గోటిరెట్లెక్కుడౌ
సీతత్వప్రభలోనఁ జేరుటలు కంటిన్ నామనోపీధి నా
రీతిన్ నన్నునఁ జేర్చుకోఁగదవె తండ్రీ! సీమెయిన్ మాధవా! 100

ద్రు॥ వి॥ మధురవీక్షణమండితపావకా! మధురవిగ్రహమానితభాకళా
మధురకార్యసమర్పితమానసా! మధురభక్తిసుమప్రియ! మాధవా! ॥

ద్రు॥ వి॥ కరుణ సీకడకన్నుల జారఁగా వరసుధారసవర్షము లోకమున్
బరమసౌఖ్యశుభస్థితి నిల్పెడున్ దరరథాంగగదాధర! మాధవా! ॥

ఉత్సాహ॥ స్వామి యెందు జడతలేనిభక్తి సంతతంబు సీ
నామకీర్తనమునుబూని నాదునిత్యసద్విధిన్
సీమమొప్పు నసదుమాని నెగ్గఁగల్గు ధార్యమున్
బూమెలన్ని యెఱుఁగఁజాలు బుద్ధిసీవే! మాధవా! ॥

పృథ్వీ॥ అమూల్యమగు సీ కృపామయకటాక్షురోచిర్రతిఁ
 భ్రమాముఖహిమప్రపంచకవిపాటనం బబ్బుటఁ
 శమాదిసుగుణాఘ్యలై మును లెసంగి రుద్రత్రృభఁ
 నమోనమ! తరింపఁజేయుమి! యినప్రభా! మాధవా! ॥ 104

చ॥ భువననిదాన! దానవవిభుక్రథన త్వరమానమానసో
 త్వవబహుమానమానితవిధానవధానకళాభిమాన! మా
 నవపరిమాణమానగణనక్రమదూరగుణాసమాన! మా
 నవనవభక్తిసారకలనఁగనమానకుమయ్య! మాధవా! ॥ 105

చ॥ విని కొనియాడి పాడి సరవిఁ విరివిఁ గని పెంచి మించుసే
 వనమునఁ గూడిమాడి తెగువఁ బగవర్తిలి మున్ను సన్నవా
 ర్లను ఘనధీనిదానమొనరన్ దనరించుట విన్నిఁ బూన్ని నా
 మనమున నిన్నె యెన్న ననుమానము మానితినయ్య! మాధవా!॥

ఉ॥ పావనమైనసీకృపకుఁ బాత్రుఁడనాటకుఁజేయఁదగ్గవే
 వోవిధులున్నవంచు మనువు ల్వీబుధుల్యచియిత్తు వానిచే
 భావము నీపయిఁ నిలుచుభంగి పొసగుటలేదునాకు రా
 వే వినవేమొఱన్! బలుకవే తగుభక్తిపథంబు మాధవా! ॥ 107

ఉ॥ అబ్బురమయ్య! బీజమెదియైనను దగ్ధతవస్తునృద్ధికిన్
 నిబ్బరమైనసూటి ధరణిఁ దగుసారమెసంగుచుంట, ని
 ట్లుబ్బు నొసంగునృప్తి సమయోచితభోజ్యముగాఁగ నిల్పునీ
 ప్రబ్బుదయావిశాలతకుఁ బ్రాంజలిఁజేసెదనయ్య! మాధవా! ॥ 108

మాధవ శతక కదంబము.

ద్వితీయోపాయనము.

సుఖరాజ్యభోగరస శేముషులక్ దెగజెంపులేక నిం
డై సకలేష్వితప్రదమునై యమృతాబులఁ జిల్కు- నీజగ
న్యాసవిలాస మెంతకనికఁ గనువిం దొనఁగూర్చుఁగానఁ దగ
డ్రీ! సముదీర్ణ వృత్తిఁ బ్రకటించెదఁ దత్కళ లిందు మాధవా !

ఉ॥ దుష్టు లొనర్చుపీడలను దోలి సమ స్తజగంబు శాంతమై
తుష్టి సుఖంబు నొందఁ దమదోర్బలధీబలశక్తిఁ గీర్తి ను
త్కృష్టతఁగాంచి ముక్ జనినధీరులు నీయనతారమూర్తులై
స్వప్నమటంచు నమ్మి యిటఁబాడెదఁ దత్కథలెల్ల మాధవా! 2

ఉ॥ చీకటియుంటనే వెలుంగు చెందెడు మిక్కిలిశోభ చేదు మున్
సోఁచుటచేతనే పెరుచుల్ కడుంగమ్మదనంబుఁ గాంచు ట
ట్లే కుటిలాత్ములక సుజనలీలలు విస్తృతకీర్తినొందు నీ
యాకృతులేను మీద్వితయమంచు గణించెద నిందు మాధవా! 3

ఉ॥ మాలికలక హసించు కృతమాలికనాదగునేటిలోన మేల్
చాలికలై జగంబుసడి చాలికనంచును' సేవ్చ వింతతా
తూలిక లంబుభంగగతిఁ దూలికలంగఁగఁ గాలదేనతా
జాలములై యనేకఖగజాలము లీదుచునూడె మాధవా! 4

మ॥ అట గంగాతటసీమ త్రిమహితయోగాభ్యాసనిర్వాసితో
త్కటనాదార్భటి మించి చంచలబహిర్ధ్వనంబులక ముంచి ప్ర
స్ఫుటదానందరసంబుఁ జిల్కుఁగునచిన్ముద్రాసమన్విద్రుఁడై
జటివర్యుం డొకఁ డుండుఁ ద్వద్గతమస సునతోషియై మాధవా! 5

శా|| సారంగంబొకడొకమగడలువులో సారంబులకొ గ్రోలంగా
సారంగిగబులు మూఁగి ఝాకృతిఁ గళాసారంబు రూపింపగా
సారంగిబులు డాఁగి జూటమున సంసారంబు సాగింపఁగా
సారంగు డెఱుంగండు యోగి తమసాసారంబునకొ మాధవా! 6

మ|| అటు సత్యవ్రతనాముండై వెలయు పుణ్యాత్ముడు నిత్యంబు సా
కటసంహారు కృపామృతాంచితకటాక్షప్రాభవోదారు నె
న్నుఁ కె కార్యంబుగనుండి యోగహితసంతోషంబు పెంపార నా
తటిసీతీరమునందుఁదానపరసంధ్యకొ వార్చుచో మాధవా! 7

ఉ|| ఆజపశీలి సాంధ్యసమయార్హవిధు ల్పచరించుచుండ నీ
రేజము లంతలోమొగిడఁ బ్రీతిఁ దలిర్పఁగసాగెఁగల్గె లా
భోజహితుడు సస్తగిరిమూఁపుదెస నిగుచుండె మింట వి
భ్రాజితమయ్యె మోహనజపాకుసుమారుణకాంతి మాధవా ! 8

ఉ|| సారససీమలంబు మధుసారసమాదృతిఁ జొక్కి మోడ్పుచే
కూరుట నందుఁకొక్కి పలుకూరటలకొ వెలిపోకఁదక్కి ఝా
కారత నిక్కుషబృందవికారరనంబులు శైవపాద ని
సాస్సరితపంక్తికంఠగళచారినినాదము లయ్యె మాధవా ! 9

ఉ|| పెద్దదియొకాదివాకరుని బింబములో సగపాలు క్రుంక మే
ల్బుద్ధి మునీంద్రుఁ డన్యమిడుపున్కిని దోసిటసీటినైత్తి య
ట్లదైసఁ బోయఁబోన మనుజార్హవచస్సుల నందునుండి యా
పద్యశ “రక్ష! రక్ష!” యనువా క్కతిదీనతఁ దోచె మాధవా! 10

ఉ|| దోయిలిపోబడికొ మిగులదొందరతోడుతనాఁగి డింపి “యే
మీ! యిదియేరివాక్య”మని యేర్పడు వింతగగుర్చుమాటగా
నాయతి పల్కి చూచుకొన నం దొకబిత్తరిచిన్నలేతమీ
“నోయమివర్య!పాహి!” యని యూర్ధ్వముఖంబయి పల్కెమాధవా!

ఉ|| “ఎట్టిభయంబుసోఁకె? నిను నేగతిఁగాచుట నీదుకోర్కి? యిం
పుట్టిపడకొ హారంగుమెయి నున్నమనోజ్ఞువు నీకు నొక్కయి
క్కటను దోచెనే? పసినిగారపుకూనపు సీపుతోట్రీలకొ
బుట్టినయాపదకొ దెలుపు ప్రోతు”ననెకొ జడదారి మాధవా! 12

చ॥ అనవిని మేనెఱుఁగు చలనాప్తి దళుక్కులసేన, మోదమె
చ్చినమది “నేమి నేమనవిజేసెదనయ్య! జలంబులుందుఁబు
ట్టినమొద లింతదాఁక నొకతేదినగండము కాదుకా దను
క్షణమును గండమయ్యె” నని జాలి వచించెను మీను మాధవా !

చ॥ పగిలినగ్రుడ్లనుండి వెలిబడ్డసహజరసేను వేలువే
లుగఁ, బురిగట్టి తోరణములోయన, మిన్నులచాల్పునాఁగ నొ
త్తగునవరత్నసంఘటితదామములోయనఁగాఁ బ్రవాహాదీ
తిగ జలగర్భసీమలను దిగ్గితిమంచనెమీను మాధవా! 14

మ॥ కడుసూక్ష్మంబులుమేనులొట, మది నాఁగాము ల్వివక్షించుచో
ప్పెడయాట, స్థమిఁ దాఁకుతప్పటలు సుతేనెన్నఁగాలేక యే
ర్పడుకౌతూహల ముబ్బఁజేయ బురదక బాచిక శిలాగ్రంబుల
స్వేదపరూర్ణితిమంచుఁ బల్కె ఝష మవ్వేదాంతితో మాధవా !

చ॥ ఒకరమ లేకయిద్దరమ? యుటిమివేలకు వేలు, స్వేచ్ఛను
త్సుకతఁజరించుచోట మముఁజుట్టి గ్రసించెడుపెద్దమీలు నే
రికములతాలొ నాచులొకా రమ్మని తత్పరితఃప్రసారతః
వెకలులమై చరించితిమి వేడుకనంచనెమీను మాధవా! 16

ఉ॥ భూరిఝషంబు లుర్వడిని బోయెడుత్రోపుడుఁ బాతనెట్ట నా
దారి ననేకము ల్వివశతక వివృత్యాసములంచుజారి యా
హరిములయ్యె వానికి, జలాగ్రతలంబుల సంచరింపఁగాఁ
గోర విహంగబాధ వెఱఁగొల్పెననెక జలగామి మాధవా! 17

ఉ॥ పైకెగుర నివహంగములబాధ జలాంతరికర్దమస్థలిక
గైకొనఁ బెద్దమీల్మొసలికాటులుఁ దప్పపు, తీరసీమలక
బ్రాకఁగ జాలరులే దతిమిపట్టుదు రిట్లటచేతఁ బ్రాణము
లాసికుట కెన్నినాళ్ళో? యనె, సాధుస కార్షష మష్ట మాధవా!

చ॥ “తలఁచుకొనంగ నాకడుపు తద్దయు వ్రయ్యఁగఁబడ్డయట్లుతె
కలఁగుమనంబు నోటఁడికికన్నుడి దింగిలియూరు మేను మూ
ర్ఖుల వివశత్వమూను ఋషిసత్తమ! యేమనివిన్నవించు నా
బలగముగాధ!” యంచనియె వాలుగ తేఁగినచింత మాధవా!

ఉ॥ “వేలకొల్లంది యట్లు ప్రభవించినమత్సహజన్ములందఱు
జాలరిచేత భూరిజలజంతుకదంబముచే విహంగమా
భీలతచే భుజంగకులభీకరవృత్తి నడంగిరయ్య! నా
చాలున కేన నిల్చి”తనె జాలి నలందురు మీను మాధవా! 20

చ॥ “భయపడి కేనుప్రోతు ననుబృంధపు లెవ్వరులేరు కన్నడక
రయమున మ్రొంగజూచు పెనురక్క సితండమెకాని, నేటికో
నియఱువరా! యద్విష్టగతి నీపెనుప్రాపు లభించె, గొన్నినా
శ్లయిసను నిర్భయాత్మక దగనాడు”ద నెక జఱుచేప మాధవా! 21

ఉ॥ “పూనికి వెంటఁబాటి పెనుభూతమసందిగువెద్దచేప యెం
తేనలయింప నేడు కడతేతెభవం బనుకొంటి నీదయక
బ్రాణములన్నియు గుడుటఁబడ్డవి తల్లివితండ్రివైన నీ
వే ననున్రొయఁబోక భరియింపవె?” యంచనెమీను మాధవా!

ఉ॥ “నీకనులక, గృహమృతము నిండుగఁ దొణ్ణిసలాడుచుంట యె
ష్టాకరుణార్ద్రదృష్టి సమయజ్ఞతి నాపయిఁబాటె నెట్లె నా
సోకినబాములన్నియును స్రుక్కుటగాక మసంబు మేను దీ
ప్రాకృతులయ్యె నా”కనియె నాచిఱుబేడిసపిల్ల మాధవా! 22

మ॥ భవదీక్షాభలజాతనూత్నలలితప్రజ్ఞాధ్యమా నాదుబు
ద్ధివిశేషంబు విలక్షణప్రభల సంధిపంగ నాకీయపూ
ర్వవచోవైభవము ల్లభించె నిక దైర్యంబబ్బె నోసంయమిం
ద్ర! నదానోత్తిమ!” యంచు సన్నతిగ నంతక వ్రాలె మీ న్మాధవా!

ఉ॥ క్రమ్మఱలేచి “యల్లదె ముఖమ్ముదెసక శరణాగతావనా
ధ్యమ్మగుత్తాత్రతేజము దయాకలితార్షగుణంబు సందులక
ముమ్మర్లమై వెలింగెడు నమో! సమ! రక్షణదక్షమైన ప్రా
పిష్టెయిఁ బ్రాప్తమయ్యె నిక నేగెభయం”బనె మీను మాధవా!

ఉ॥ తొకికచింత వీడఁ దగులం బిటఁ గ్రమ్మఱ సోకె నంచు జీ
కాకుఁ గొసంగఁబోయెదవా? కాదది నీసహజం బెఱిగితిక
నాకున్చు నీకు ధాన్యరచనక సమకూరె సహానుభూతి నీ
పోకల కంతరాయ మనబోకు”మనెక రుష మ. ప్తమాధవా! 26

ఉ॥ అకృతీసాంపుజూచి సమయజ్ఞవచోవినయంబు నెంచి చి
త్రాకృతి నంతకంతకు మహాద్భుత మాతృనైసంగ నిల్చి “య
ప్రాకృతమత్యురాజ టుది, వచ్చె నిటుల్ ననుంగన్నతండ్రి న
న్నీకరణి గృతార్థత భరింపంగ” నంచనిమాని మాధవా! 27

ఉ॥ నెట్లన గట్టిభక్తి నెద నీకునమస్కృతిఁజేసి, మీనుతోఁ
“బుట్టకమున్నే నేర్చితివా? పుట్టియెనేర్చితి మున్నముటలు
గట్టఁగఁబాలు పల్కునుడికారము, నిష్టకు నిడుగాదె నీ
యట్టిరుతోడిపాత్తు ఝషమా!” యనె నాశమశీలి మాధవా! 28

శా॥ అక్షిరోదధి శేషుపాన్ను పయి నొయ్యారంబుఁగా వ్రాలి నీ
కుక్షింగల్లు సమస్తభూతవితతిన్ గోపాయనం బూను నీ
కక్షయ్యంబనుచున్ గమండలువునం దారాడృష్టిండుండు తా
నిక్షేపించిన నెంతసంతసిలితో నీవామెడెన్ మాధవా! 29

ఉ॥ భక్తిఁ బ్రపత్తి నీదయకుఁ బాత్రుఁడు గాఁడగువాని మించునా
సక్తివహించి యిట్లు సరసంపు విలాసమునన్ గ్రహింతు వో
ముక్తినికేతనా! విషయమోచన! సంత్రితరక్షణక్రియా
సక్తసుధారసప్రసరచారువిలోచన! శ్రీరమాధవా! 30

ఉ॥ అంతట సాంధ్యకృత్యముల నన్నిటిఁదీర్చి నృప ర్చిచంద్రుఁ డా
ప్రాంతమునందె యున్నతనయాశ్రమమున్ దరియంగ నేగు న
ల్లంతనె మీను నీర్పుటిక నంతటనిండి వచించె “దండీ! నా
కెంతయె సంతపించె నిటు కిందు, వెలార్పవె” యంచు మాధవా॥

చ॥ అదివిని యేమిచోద్యమిది యంగుళియంతది యంతలోన ని
ట్లెదుగునె? మగ్గురుడు జగదీశ్వరదివ్యవిలాస మార! నా
హృది ముదముబ్బసాగె” నని హెచ్చిన భక్త్యనురాగజాతగ
ద్గదిక నెలుగు శూల్పడంగ దాని వెలార్చి వచించు మాధవా! 32

ఉ॥ మున్నెపు డిట్టివొంత కనమున్ వినమున్ ఝషరాజ! నీశరీ
రోన్నతి నాకపూర్వమయియెప్పె, విచారణఁజేసి చూడఁగా
ని నొకమీనమాత్రునిగ నిశ్చయమున్ బొసరింపరాగు లో
కోన్నతిఁగూర్ప వచ్చు భువనోదరమూర్తివిగాని మాధవా! 33

చ॥ అందముగాఁగ నర్థశశియాకృతులై బహువర్ణకీర్ణదీ
ప్తిం దనరారు మైపాలసుతీరులు బారులుబారులై మెయిన్
గ్రందుగఁ దట్కులీన నినుఁ గన్గొనఁ గన్నులఁబండువయ్యెఁ జే
న్నందినచేపమిన్న” యని హస్తములఁగొనె మాని మాధవా! 34

ఉ॥ కమ్మనితేటనీట నొడికమ్మగు లోతువెడల్పుపాత్ర ము
త్స్యమ్మిడి తత్ప్రచారముల కన్భృతమంచుచుఁ గొంతసేపు కు
దమ్ముల మూసి తావకపదమ్ము లచుచలచి త్తవీధి నృ
త్యమ్మొనిరింప భవ్యసుఖతానుభవంబున నిల్చి మాధవా! 35

ఉ॥ ముట్టినఁ జిన్నునో యనెడి ముద్దుల పల్పుని లేత తెక్క లి
ట్టటుఁజలింప మించిన నొయారపుతిర్గుడుబోక కెంతయున్
బట్టగు తోక కుంచెవలె బల్మరునున్ వడుపూనియాడ నే
ర్పుట్టిపడన్ జరింతు వహాహో ఝషమా!” యనెమాని మాధవా!

ఉ॥ దై వమ! నన్నుఁగన్నదొర! తావకచిత్రచరిత్ర లోకసౌ
ఖ్యవహసత్ఫలంబగుట నాగమముల్ వచియించు స్వామి! ము
ఖ్యవసరంబు సన్నిహితమై చనుదేరఁగఁబోలు నిష్పడీ
వే వసుధన్ జనించుపని కెత్తుటయున్నె మఱింట మాధవా! 37

చ॥ అనుచు సమగ్రతన్ హృదయమంతయునిండినసీదు విగ్రహం
బునఁ దగులొందియున్నముని మోడ్పుఁగనుల్ వికసింపఁజేయ నెం
దును భవదీయవిగ్రహమెతోఁచె ఝషంబునుపాత్ర, నీరు, దా
ననియెడు తాక్యచింత సమయన్ జరితార్థుడతండు మాధవా! 38

మ॥ భువనాభిన్నవపుర్విలాసములతో భూమధ్యసంసక్తదృ
ష్టివిశేషుండగు యోగిపుంగవునకున్ శ్రీమంతమైవెల్గు నీ
యవిసాభావతఁ దెల్పినావుగద ధ్యానాభ్యాససంప్రాప్తఁ
యవిభావుంజమ! భక్తిపుష్పమకరందావేశితా! మాధవా! 39

శా॥ అసీధక్తుఁడు తన్మయప్రతిభవాఁడై యెంతసే పట్లు నీ
ధ్యానాసక్తినినిల్పెనో యెఱుఁగఁ దంతన్ “దండ్రీ! యీపాత్ర నా
కూనంబై మెసలంగనీయదుగదేయోహ్మని విశ్రాంతి నెం
దేనిఁ జూపు” మాటన్నమీనుమొఱి కెంతేత్తుల్లనక మాధవా!

శా॥ ఆదీనోక్తులు తాను కన్గొనెడి దివ్యాకారుడే పల్కిన
 పై “ దేవా! యిదెవచ్చి తే ’ ననుచు గాఢాలింగనోద్యక్తుడై
 మీదక గల్గినసీటిపాత్రమును బల్మిక గొగిలించెక రసో
 న్మానుల్ కాంతురె భేదబుద్ధి బరమాత్మా! మోక్షదా మాధవా!

చ॥ క్రమముగ విశ్వరూపమును గైకొనియున్నముసీంద్రుడృష్టి సం
 యమసమునొండ దార్శ్మ్యచరుడై పరమాత్మ రమావిలాసి నృ
 త్యముల బురోగతుండయినయట్లు దలంచి యొకింతదృష్టిని
 ల్ప మఱల బ్రాకృతప్రతిభవాఱగఁ దేటి యతం డుమాధవా! 42

ఉ॥ ఆయతమైనపాత్రపయి నంతటనిండినమేనితోఁ దను
 చ్చాయ లపూర్వదీప్తుల దెసల్ వెలింగింపఁగఁ దన్నుఁజూచున
 మ్మాయజలేచరంబుఁగని “మామ్మగదే! తడవయ్యె నింకని
 న్నేయెడనుంతు దీర్చి కయిదే తగు”నంచని మాని మాధవా! 43

ఉ॥ బట్టనుగప్పి పాత్రఁదలపైనిడుకొంచును వాపిఁజేర్చి స
 మ్రాట్టగు లోకమోహను కరంబుమెలంకువమీఱఁదీసి జే
 పెట్టెడు స్వస్తివాక్తతుల భృత్యవిధేయతవెల్ల నీటిలో
 నెట్టనడిపె మెత్తపయి నిల్పెడులాగున మాని మాధవా! 44

మ॥ “జనకా! ఆశ్రమసీమ నీగుభకళాసాంగత్యముల్ కొన్ని నా
 శ్లనుభూతంబులుగా నెసంగ భవదీయంబై నచిన్మూర్తికిఁ
 మనడతాహముగాఁగ సేవలొనరింపక వచ్చునంచుక ముదం
 బున నుప్పొంగితి నన్నువీడిచనెదేమో యింతలో మాధవా! 45

శా॥ నాకు నీకు విధాత్మసంకలన బాంధవ్యంబుచేకూరె నం
 చోకళ్యాణగుణా! వచించితివి యానోయంచు నాసాసలక
 చేకుల్వొఱుప్రమోద మందితిని తండ్రీ! దాని కిట్టింతలో
 నే కల్గవలెనే విఘాత మహాహా! నీచిత్రముల్ మాధవా! 46

శా॥ అయ్యా! పోయితెనీటిలోపలికి రావా!పైకి నీవింతలో
 వెయ్యొరై బుడగల్ జనించెడిని యూబిక్ ముగ్ధినాపేమొ నా
 కుయ్యిక్ నీవటనాలకించెదవె? యీక్రాంతైవ్వరోయంచు నీ
 కైయ్యబాధల స్థానికాంబుచరముల్ హ్రీఁగొల్పునో మాధవా! 47

ఉ॥ రాజసముక్ దయాగుణము రాజులు నాముఖసీమనంటి వా
తేజస రక్షణమత దీప్తిమంటివి చేపకూన! నా
మోజులమోజుదాన! నినుఁబ్రోచుటమాటుగఁ జేతులార నీ
యోజ నినుఁ ద్యజించితి నయో! యెటులుంటివోలోన మాధవా!

మ॥ బహుకాలంబుగ నిందులోఁబెఱిగి ప్రాబల్యంబునుఁ జేవ స
న్నహనప్రాణిమ స్వేచ్ఛతోఁదిఱుగు మీనంబుల్ నినుంబట్టునో
కుహనారంభములఁ శరించి సిలుగుల్ గోరగబులు గూర్చునో
స్పృహలే కిదులదింపినాడ నితనాకృత్యంబెటో? మాధవా! 49

ఉ॥ నిష్పలబాణముల్ పఱపి నీరము లింకనొనర్తునన్న నా
యప్పవు నీకసౌఖ్యమది, యయ్యె! యెఱుంగక బుద్ధిజాడ్యతఁ
ముప్పుస నిన్నుడింపి యిట ముచ్చటలాడుచునుంటి నెట్లులే
త్రిప్పుల లోశ్రమంపడెదో? దీనతనన్నుఁ దలంతో? మాధవా! 50

చ॥ వలవలఁ జిక్కమట్లు పెనఁబడ్డలతాదలలోనఁజిక్కి రా
మెలవునెఱుంగ కందుల భ్రమించుచునుంటివో? రాత్రివ్రయ్యో
పలికి నదాటునఁజని యపాయమునొందితొ? మళ్ళి దానియీ
నలఁ జనుదేఱ నిమ్మకనుపట్టమి? యేమొనరింతు? మాధవా! 51

ఉ॥ అంతటివాడవీవె శరణంచ మదంతికమంనుఁజేఱ వి
భ్రాంతియొనాక, నమ్మకముపాఱినచి త్తముతోడ నగతయో
యింతయొ సేవగాఁగ రచియింతుసహాయమటంచ నాత్మలో
సంతసమయ్యెగాని విరసంబగు గర్వమునొంద మాధవా! 52

ఉ॥ కౌగిటిలోని జవ్వని యకారణమాయ నడంగె నోటిలో
నేగు గుమంగుమఁరుచులనీనుపదార్థము జారిపోయెఁ గై
లాగఁగనందుచుండినఫలంబుల నేఱగమో హరించె నా
హా! గతియేమి? సర్వపరిహాస్య్యుడనైతిగదయ్య మాధవా! 53

ఉ॥ త్రాగఁగలేనిపిల్లివలె దైవమ! నాతగు పాలకుండనుఁ
బాగుగ బోర్లదోసితిని పై నధికంబగుఱిచ్చపాటుచే
నీగతి దుష్ప్రలాపముల నీగుచునుండినిశ్చే, బ్రగల్భముల్
గాఁగఁ దలంపఁబోకు ముదకంబుల నిఁ గనవత్తు మాధవా!" 54

- చ॥ అని యొకనిశ్చయంబునకు నాజడదారిమనంబు వచ్చుదాఁ
క నితరచింత సుంత పొడకట్టమి నాతఁ డెఱుంగకుండె నొ
డ్డుననిలబడ్డ మాటయె కడుకవడి నీరము పొంగిపొంగి కా
ళ్ల నెగసి జానుదప్పుతఁ జెలంగుట నప్పుడెఱింగె మాధవా ! 55
- చ॥ రవచినుకైనలేదు వెలిరంగమునుండి ప్రవాహమెద్దియున్
గవిసెడుక్రంత కన్నడదు కారిణమేమి? జలంబు పొంగి యి
ట్టివిధమునన్ దరంగముల డెప్పురమై తొణుకాడనంచు వె
ల్లివిరియు వింత పూన్కి ముదలింపఁగ నాయతిరాజు మాధవా! 56
- చ॥ వశి మొలబంటినీట డిగి బాహులసాచుచు బోర్లపాటుగాఁ
బడుచుఁ దటంబుఁ బాదముల బాగుగఁదన్ని యుసిఁ గ్రహించిపెన్
వడి జలమధ్యసీమకుఁజనన్ దగుపూనిక నీదసాగె న
క్కడమునుకేసి లోన నెమకంగఁదలంచి తపస్వి మాధవా! 57
- చ॥ కరచరణప్రపాతములఁ గల్గిన సంచలనంబుచేత నా
దఱిఁగల భేకమీనతతి దవ్వగ సంభ్రమమూనిపాట విం
తరయముమీఱ నీదుచుఁ జనంజన నీరములోతుత్కరి స
త్వరమగుపొక సాగమి వితర్కమునన్ మునిమాళి మాధవా! 58
- ఉ॥ వాపి యగౌధవారిపరివర్తితమంచు నెఱుంగుడేను తా
తాచుల నిట్టిసంకులము రావుటచిత్రము దానికంటె నీ
కోపున లోతుతగ్గుట కొకొండును హేతువ తోఁచకుండ నే
నేపగిడిఁ గనంగలనో యిత్తరి బిత్తరిమీను మాధవా! 59
- చ॥ చలమున మాయదారిజలచారమెదేనియుఁ గొత్తమీనురార
గలఁగి ద్రుతప్రచారములఁ గంపముఁగూర్చెనొసీటి, కిట్టులిం
దుల మెరకొటకున్ గతముతోఁపదు దీర్ఘ కయంతయున్ నిరా
కులమతితోఁ జరించి కనుఁగొందునిజంబని మహాని మాధవా! 60
- చ॥ ఎడనెడఁ గాలుసేతులకు నింతటసంతట సోకుమిట్ట యీ
గడఁగనుఁగోదలం పెదనుగల్గుట దానిని జుట్టివచ్చుపో
కడ ముని యీదాచో నది ప్రకంపము నొంది మునింగెలోని క
ప్పుడు సుడిగుండముల్ వళులభోరు ప్రచండములయ్యె మాధవా

చ॥ మునిగిన మున్నకు జలము మ్రోతలతో నడిసేమ కుర్వడిక
గొని ప్రవహించువేగమునకు జటి తట్టుకొనంగలేమి నం
దున సుడిమెంటు సారెవలె దోప భ్రమించుచు దానుమున్నె నా
మునుక నె నిస్పృహత్వమును ముంచుకొనక హతచేష్టమాధవా! 62

చ॥ పడపడి కొంతసేపటికి ప్రజ్ఞ క్రమంబుగారా గలంకమా
నెద నిదిమిద్ధమం చెఱుంగ నేరని యాతనిచిత్తవీధి నే
తుదమొదలు బొసంగని దెదోకధ గందరగోళమై పది
బది భ్రమంగూర్చె వేకువనువర్తిలుస్వప్నమురీతి మాధవా! 63

ఉ॥ కన్నన గిన్నులకడెఱచి కన్గొన లోకము వస్తుభేదనం
పన్నతదక్కి మంచుతెఱ పాఠినరీతిగఁ దోచె బుల్లు లా
సన్నదివాముఖానిలనుజాతముదంబునఁ గూయుకూతలు
జెన్నటి నామగా జెవులజేరె మునీంద్రున కప్పు మాధవా! 64

ఉ॥ ప్రాణములైదును గుదుటఁబడ్డకొలంది జటాకలాపముల్
రాణదొలంగి చిక్కుగ శిరంబు ముఖం బుర మంసముల్ పరి
త్రాణవిధి బెనంగ మెయి దార్ధ్యములేమి గ్రియాప్రభాదరి
ద్రాణతచే నచేతనతదాల్చు తెఱింగెనుమాని మాధవా!! 65

మ॥ బలహీనత్వముఁబోయ నెప్పుదిగఁ సంబాళించుకొంచు జటల్
దొలగక సర్ది ప్రవర్తితాఖిల మెదకదోపంగఁ జుట్టుగనుల్
మలయక ద్రిప్పి కనుంగొనక దెలిసె తేమస్థానమై యాయత
స్థలమై సిఠలులేనిచోట నటులకదానుండుటల్ మాధవా! 66

శా॥ ఔరా! యెంతప్రమాదమయ్యె! దొలిమత్స్యం బెక్కడజెక్కె! గా
సారంబే? మదాశ్రమంబెచట? నిశ్చక్తింబడక హేతువే
దో? రమ్యాకృతులొప్పుగచ్చుపయి నెట్లోయున్ని? నా నానిరా
బారిక బిట్టుకలంచె యోజన లసంప్రాప్తస్పృహ మాధవా! 67

ఉ॥ గచ్చిదికాదు రంగు లొడికంబుగదిద్దినతోలునాఁ గడుక
ముచ్చట లీనుచున్నయది బుద్ధికి శుష్కముగాక సార్ద్రమై
పెచ్చినచెన్ను పెత్తందన మెంతయునున్న నెసంగె నిక్కమా!
మచ్చుమయానోకో? మదముమాదిరి వాసనవచ్చె మాధవా! 68

మ॥ నిజమేపో! పొలసుల్ చతుర్థశశివన్నై వాసి శాసించు రూ॥
పుంజెలంగ్ విరివిక్ మనోహరములై మున్నేగనుంగొన్న చి
న్నజలేచారము వృద్ధిగొన్నటుల భ్రాంతిగొల్పుంగానాగె నిం.
తజయం బిట్టియదృష్టముక్ గలుగునా? నాకీయెడక్ మాధవా! 69

శా॥ పాసీయంబులకో దినాంతపవనవ్యాసక్తితో చేరు దీ
కోనేరేను దినంబు నెప్పుడిటంగన్లో నిట్టియాశ్చర్యమా
మేనుక్దాలించి యింతదీరతరమామీనంబు సుదేహమే
లా నాటక్కరిసామి నీకళలెకావా మేలుమే ల్మాధవా! 70

ఉ॥ కానిజలేచరంబు కడగండగలాచెనో యేమొ? పైకిరా
సీనియనర్థపూబి యలయించెనోకో నిను? గన్నుచల్లగా
నేనినుగ్రమ్మఱ్ దఱిసి నేస్తముపెంపునసేవసేయ లే
నో ననుజెందుప్రాప్త మెటులో? యనునారటమయ్యె మాధవా! 71

మ॥ నినునేగాచెదనం చహంకృతిని గోవెర్నీటలంఘించి యా
పెనుగర్వంబు నశింపఁ దుట్టుతుది నీవేనన్నుగానంగ నీ
యనువై నిల్చితఁ జెప్పకోదగుర నాయార్తాననత్వంబు నీ
పెనుప్రాపుండినగాక మర్త్యులమనుల్ పెంపొందునే? మాధవా! 72

చ॥ నినుగనినంత నీరసము నీరసమైచనె నిండుచేవ మే
నున మనమందు నుత్సుకతనుంగలిగించెను తగ్గడి యాజ్ఞయే
మి? ననుననుగ్రహించుకలిమిక్ సెలవి మొగ్గునరిచువాడ నే
ననుటహుళిక్తి సీవయగుదయ్య! యదార్థమెఱుంగ మాధవా! 73

చ॥ అని తటసీమఁజేరి వినయంబునయంబునుఁ దోఁప మోఱుకే
ల్లననుదుటక్ లంగించుకొనితత్పరభక్తిఁ దదేకవిష్టగై
కొని ముని వేచియుండఁ బలుకుక్ గుహనార్థుషరాజు శర్కరక్
న్నినిచినస్వాదుసత్ఫలము నించురుచుల్ విలసిల్ల మాధవా! 74

మ॥ చవగండంబులఁబాపి నాకిట గడుక్ స్వాస్థ్యంబుఁ జేకూర్చినాఁ
డవు సాధూత్తమ! యాచకుండెఱుంగువాఁడా? దాతసామర్థ్యముక్
సవరింపందగు నింకనొక్కపని కాసారంబు నాయున్ని కీ
డవునా? చూడుముచూడు మంచనియెమత్స్యం బయ్యెడక్ మాధవా!

శా॥ అయ్యో! నిక్కమ! యెంతమందమతి! నౌరా! యింతమాత్రంబునే
నియ్యె యోజనసేయలేనయితి స్వామి! స్థానసంకోచతః
డయ్యంగల్గెనె! త్వద్దయాభ్యసనరూఢంబైనయోగప్రభా
ముయ్యేటా నినుడింతు నాయతమటా మోదింతురా! మాధవా! 76

మ॥ “మునిచంద్రా! దురపిల్లబోకు మిపు డేబోవక గడుకముఖ్యమా
పనియొండున్నధిసప్తమంబగుదిన్ద్రాచారంభమందెప్పు డెం
దును గన్గొని మహాజలప్రళయ మెంతోక్రూరతఁగేఁగు నీ
కనువౌనావయొకగడు నచ్చు”నని మత్స్యంబేగె నోమాధవా! 77

చ॥ అని చనుచున్నమత్స్యమునయందె తగుల్కొనియున్నచూడ్కి న
మ్ముని కితరస్పృహల్ సనియె ముం దిఁకఁజేమిమహాద్భుతంబు సే
యునొకొ జలేచరప్రభలనున్న పరాత్పరుఁ డేనుఁ దానిఁగ
న్గొనక త్యజింపనీస్థలము కోట్లకునే ననెమాని మాధవా! 78

మ॥ కడు వైశాల్య మెసంగుచోటమరెనక గాఢప్రమోదంబా? దాఁ
గడఁకక ముం దొనరింపఁబోవుపనికిఁ గాఁబట్టియో మిఁన మ
ప్పుడు గాలిన్ బఱపౌఁగోగోయనఁగఁ బెంపుంబొంది కన్నట్టె మా
బ్బడి ముక్కొలుగ నాయతంబగు తనువ్యాప్తి బ్రభన్ మాధవా!

ఉ॥ ఆయత తాళదీర్ఘమయి యప్పుడ తోఁచెను ముట్టెమీద ము
న్వాయి నెసంగు నాయుధమువంటి దృఢంబగుకోటయొండు మే
లై యిటువంక వంకకొన నంచితనూ విలువంపురీతి నిం
డై యమరెన్ బలప్రథితమాపెనువాలము నీవి మాధవా! 80

చ॥ అది తిమియో తిమింగిలము ? అట్టిదియిట్టిదినాఁగ శక్యమే ?
యెదిరి తిమింగిలంగిలము లేనియు రావెఱవూని మూలం
దొదిగెడు దానిధాటి కెదుర్కొడ్డెడుసత్వము కానరాదు ప
న్నిదమునకైన నెట్టిపెనుసీరధిలోపలనైన మాధవా! 81

చ॥ తెరచిననోటి కెట్టిపెనుదీవులు నుండ్రములంత లన్న నా
వీరివి యొకింతయర్థమగు వీకున సీరముతోడ నోటిలోఁ
జొరినతిమింగిలంబు లతిచోద్యముగా నెలవుల్ త్యజించి యు
ప్పురమునకేగెడిన్ వెడలఁబాఱెడుసీరముతోడ మాధవా! 82

ఉ॥ చెంపలనున్నరంధ్రములఁ జిన్నుఁ బయస్సులతోడ జంతువుల్
ముంపునఁ దీవ్రమానుసిని బోయి వియత్తలమందు రిక్కలన్
బెంపటడాగఁగావలయు భీతిలి కానియెడన్ జలంబుపెన్
దుంపురులన్ గనంబడవె తోయముజల్లుగవ్రాల మాధవా! 83

ఉ॥ చిమ్మనక్రోవులో యనగఁ జెంతలరంధ్రము లుప్పరంబుపైఁ
జిమ్మినవారి తుంపురులఁజట్లక మింటికిమంటి కాపుకం
బమ్మలసోల్కి లావులప్రభల్ వెలయ్ విలసిల్లుఁగొంతసే
పమ్మెయిఁ బైన వారిదములై యుదకంబుల వ్రాలు మాధవా! 84

ఉ॥ మింటికిఁబాటునీరములు మేఘపసంబును దాటిపోయి యా
వెంట ఘనీభవింపఁ బృథివిన్ బవనాహతి వర్షరూపమై
జంటలుజంటలై పడిన క్షౌరవిమిశ్రితమీనఖండముల్
పంటపొలంబులై తనరెఁ బక్షుల కవ్వలభూమి మాధవా! 85

ఉ॥ వారి యవారితగ బటులుపాటురొదక్ భవనంబుఘూర్ణితాక్
బోరనమూర్చితాక్ దెలివివోవుట జీవములెల్ల మేఘసం
చారము మింటఁ దోరమయిసాఁగెఁ దదుద్గతవాయుసంహతిన్
దీటునొకో జగంబు లగతిన్ బడి నేఁ డనిపించె మాధవా! 86

ఉ॥ వేడుక వాల మింతఝళిపించినఁ గొండలవంటిరూపులన్
దోడన వారిఖండములు ద్యోపశచక్రమణంబొనర్చి వే
దాడుల ధారలై కురియుఁ దజ్జలపాతవిశేషతీవ్రతన్
బాడయి లంక లంబునిధిపంకములోఁ గలియంగ మాధవా! 87

ఉ॥ అంబుధిలోమునింగి తనయాటల “నూ” మృదుమాత్ర వారి యు
గ్రంబుగఁబొంగి కొండలనఁగాఁ దనమట్టముమీరిలేచు, నీ
రంబుల నున్న బాడబము రాద్రత రేఁగినచందమాచు, నా
యగబుచరంబురోష మెగయన్ మఱియెట్లుగునొక్కొ? మాధవా!

ఉ॥ అచ్చట సోమకుండు సలిలాంతరనిర్మితసాధపాళి సౌ
ఖ్యోచ్చదశన్ జెలంగుచు నయోగ్యతమీతి విరించియొద్దఁదా
మ్రుచ్చిలికొన్న వేదములు ముచ్చటదీఱఁ బరింపఁ గౌతుకం
బెచ్చుటఁ దక్కియూఁచగణ మేఛైరఁగూర్పదొడంగె మాధవా! 98

శా| ఆలో వేగరు లా ర్రిమైఁ దటిసి జోహార్బల్కి దేవా ! యెవం
 జేలోకంబున విన్నకన్నయదిగా దీనాఁటివిడ్లూర మా
 భీలప్రాధిఁ జనించె సప్తజలధుల్ వేగంబ సప్తాద్రులన్
 మాలప్రక్రియఁ బెల్లగించుతెఱుగై త్రోపాడునాన్ మాధవా ! 90

చ|| జలధులకున్ గులూద్రులకుఁ జాలఁజెలంగెడి యంతరంబు మీ
 కలతఁద్యజించి యెద్ది యెటఁగాంచితి రయ్యది యున్నయట్లుగాఁ
 బలుకుఁ డటన్న సోమకునిబంటులు ప్రాంజలులై మహేంద్ర! యే
 పలుకులఁదెల్పఁగాఁగలము వ ర్తిలుఘోర మటంచు మాధవా ! 91

ఉ|| ఆరుదినంబులయ్యె నొకయంబుచరంబు హిమాద్రిమించు వి
 స్తారవపుర్విలాసమునుదాల్చి విహార మొనర్పసాగె ము
 స్మీరమునందు దూరమున నిల్చి భయంపడి పాటుఁగాని వా
 శ్చరములెట్టివే నెదురఁజాల వటంచనిరడ్డు మాధవా ! 92

ఉ|| “సీలిగి యావులించినను నిక్కముగాఁగఁ గులూద్రులేటికిన్
 జాలినయంతనోరు, పెలుచన్ బెనువాలము సంచలించునా
 భీలతకున్ వసుంధరయు విశ్వములోనిగ్రహంబు లల్లక
 ల్లోలమునొందున ట్లతిబలుండు గ్రమించు” ననంగ మాధవా ! 93

చ|| తటిమెడుదానిధాటికి యదాయదలై తగుఁగాదునాఁడ పల్
 దెఱఁగులఁ బాటుమీలు జలధిన్ విడి మీదికి దూఁకుచుండు నా
 తెఱఁ గనలాచలప్రళయదీప్తి ద్రవీకృతభూరిలోహముల్
 తఱుచయి రేఁగుభాతి భయదక్రియఁ గన్నడు”నన్న మాధవా ! 94

మ|| “అదియేచిత్రమొ దైత్యదానవరహస్యావాసముల్ ప్రాధిమీ
 రుదటిన్ మాత్రమె సంచరించునది తద్రోపంబు నోపంగ లే
 క దెసల్ పట్టిరి సోటుబంటయిన రక్షశ్శ్రేష్ఠ లోసామి ! యీ
 యుదధిన్ నిల్చిన దీపురంబె యిటకెస్థోవచ్చు”నాన్ మాధవా ! 95

ఉ|| తొందరలేదు పొండు సయిదోడులఁగూర్పుడు బందుకట్లనం
 దందు సమర్థరీతి వివిధాస్త్రసమేతముగాఁగ మేలుసి
 బృందుల నిల్పుఁ డీతెలను బాకుల లంగరుపల్లు లేటియి
 బృందియి రానియట్లు పడవల్ సమకూర్పు”డటంచు మాధవా ! 96

చ॥ “విసురుడుకోలలుగొఱతప్లేట్లు బరుల్ కొఱముట్లు; బన్నియు
న్నకలయుద్ధనౌకల రణసిరత్క హవణించి సిద్ధమై
యెసఁగుడు నేనిదే తగినయేడైర వచ్చెద చూత మెంతఁగాఁ
బసగలదోజలేచరము వైశమపొం”డని పల్కె మాధవా! 97

ఉ॥ ముదలగ్రహించి దానవచమూపతులందఱు ధైర్యసాహసో
న్మనులు ప్రసిద్ధనౌకల నమందగతిన్ దెఱచించి వారిధిన్
బహుళతంబులై తనరఁ బన్నిరివ్యూహము లంతసోమకుం
డుఁ దఱివచచ్చె వేట యదనుంగనిసాగెడికోర్కి మాధవా! 98

శా॥ ఆనాఁ డద్దమరేయి నద్దటిని రాజర్షిప్రధానుండు యో
గానందాబ్ధితరంగణోలికల నుయ్యాలూగుచుండన్ మునీం
ద్రానేకాకలితంబుఁ జోదితమునై యచ్చోటి కేతెంచె హం
సీనృత్యంబుల గొప్పనావ సుతనుక్రిలోప్పగా మాధవా! 99

వృ॥ ఓడపైకి రావోయి! రాడృషీ!
నేఁడు వార్ధి హవణించిపొంగెడున్
జూడు మేఘములు చుట్టి మింటిపై
గూడుఁగట్టె ననుకూయి మాధవా! 100

చ॥ చెవులఁబడంగ దానికి విశేషముగాఁ గనిపెట్టియున్నయో
గివరుడు కన్నులన్ దెఱచి కిల్బిషహారుల సర్వయాగిక
ప్రవరుల గౌతమాత్రిముఖభవ్యయతీంద్రులఁ గాంచి మించును
త్సవమున మ్రొక్కి యెక్కె గతసంభ్రమతన్ గలమందుమా॥

గే॥ ఆరేయి వేఁగునెడ క్షీరాబ్ధిభంగముల హోరంతకంతకును దోరమై
ఘోరానిలంబు లతిచారాప్తిఁద్రోపులిడ సారాంబుదంబులిలధారలై
నీరమ్ములన్ గురియ దీరంబుపొర్లఁబడిఁ వారాకరంబెగసి యూరులన్
బూరించె జెట్టులవిదారిం చె గట్లపయి బేరెంబువాతెవడి మాధవా

వృ॥ చిమ్మచీకః ఫిల్చె శార్భంగ జెదరుమెఱుపులు పొదలఁగన్
గ్రమ్మువారిధి కాఱుశీతము గదురయుదుఁబసఁ జెలఁగుటన్
బమ్మెరన్నడుభూమి కొండలపయిపథములను వదలి నీ
రమ్ముముంచె సమస్తమున్రుచిరము జెఱగుగతి మాధవా! 103

ఉ॥ కాదన కోహటించుతమకంబునఁ బన్నిన సోమకేంద్రునౌ
 కాదళమెల్ల యుప్పెనఁ జికాకయి యొండొరుదాఁకి రాళ్లపై
 భేదిలి యాయుధంబులును వీరనికాయముతోడ వార్ధిలో
 నేదెల్లవాతవేగమున నింతయుఁద్రుక్కికయుండ మాధవా! 104

ఉ॥ కోరలుచన్నపామువలెఁ గొంఱొకయోజనఁదక్కి సోమ
 కుం డారజసీసమానదివమందు దెసల్ గనరామి మాయచేఁ
 దోరపువెల్లుఁగూర్పుఁ నటదోఁచె మహర్షుషరాజు పోరికన్
 దీరదటంచు మత్స్యముగతిన్ దనువుని యతం డుమాధనా! 105

చ॥ కలియఁబడంగ “నోరి! తమకంబున వేదచతుష్టయంబుము
 చ్చిలుటనుకొంటివో బ్రతుకుచింతయెయున్నజితోస్థిఁచుంచు నా
 తొలిపలుకుంగముల్ వినతితోడుత వేధకొసంగుకానిచో
 నిలువుముదిట్టవై యడఁతు నిన్నిపుడంటివి కాదె మాధవా! ॥ 106

చ॥ మునుపె ప్రచండవాతమున మ్రోతలరేఁగుసముద్ర మింకను
 ఘనపథమంట గెల్పుతమకంబులఁ బోరిననెన్గు నానిజీ
 వనమును జీవనంబునకు వ్యాసమొసర్చి తదీయగుప్తవే
 దనికరమున్ ముసీంద్రులకుఁ దాల్చినొసంగితిగాదె మాధవా॥ 107

మ॥ ఇదిపౌరాణికగాధ మత్స్యమునకొనే యిట్లుకావించు టు
 త్తదిదైత్యుల్ దివిజుల్ శతించుట జలాంతర్గాములౌనావలన్
 గదనంబున్ బొనరింప నీవటఁబనిన్గల్పించుకొంచేగి యు
 న్నదదైత్యాంత మొనర్చితండ్రు నిజమేమార్గంబొకో మాధవా! 10

శ్రీ మాధవ శతక కదంబము.

తృతీయోపాయనము.

ప్రతిపద్య ప్రత్యేక రాగగర్భిత చాపస్థికము.

ల సమృద్ధమై బహుళసేవకసంభరణైకదక్షమై
క్రాలుధరాపురంద్ర సురకల్పతరుప్రథమిచి సాక నా
మేలునఁ దృప్తినొంద కపమృత్యువుఁ గోరినయట్లు పెక్కుచగ
దాల శరింత్తు దుర్జనులు తద్దయమూర్ఖతఁజిక్కి మాధవా! 1

ఉ॥ హృద్యవసంతకాలమధురీకృతకౌసుమగంధపూర్ణ సు
పమృతగంధవాహబహుమానితకేషికాదిరానగా
ద్గద్యముతోఁచ నీ భజనఁ గల్పనఁ జేసెదఁ జత్తగిపు మీ
పద్య మొక్కొక్కరాగమున వర్తిలు భక్తిరసంబు మాధవా! 2

ఉ॥ కన్నడఁ జేయుదేల? కడగండ్లనలంగరి తేజలేక భూ
మి న్నరు లంతకంతకు భ్రమించుచు దుష్కృతు లాచరింపఁగా?
సన్నపుచెట్టె వంగనిది శక్యమె మ్రానగునాఁడువంప? నీ
పున్నెము తేఁపుతేఁపనుచుఁ బ్రౌద్ధులఁ బుచ్చుక గమ్ము మాధవా!

మ॥ సురటీ బ్రాంది యటం చనేకవిధవస్తుద్రావకగబు ల్వసుగ
ధరఁ గల్పించితివేల? కామముఖవిన్యాసంబులే మూఢులౌ
నరుల నృత్తున ముంచుచుండఁ గనవే నాస్వామి ? గోర్చుట్టుపై
భరమా రోకఁటిపోటు చందమగుచు న్వర్తిల్లెడి న్మాధవా! 4

చ॥ బహుళరుచు ల్వేలార్చునొకపాకపుటుండకుఁ జీమలట్లు నీ
గృహమున నున్నగోళముల గిల్లుచునుంటిమి గ్రాసవాంఁఁ; స
న్నహనముమీఱ నెంతదినిన స్థలుగొందనిసత్సమృద్ధిఁ ద
ద్విభావముచ్చు నీదయకు విస్మయమయ్యెడు శ్రీరమాధవా!

ఉ॥ అక్రమముల్లరింప నుజనావళిఁగావఁ బరాక్రమంబు ని
 ర్వక్రకృపార్ద్రదృష్టియును వర్తిల నిందిరఁగూడి తాద్యుపైఁ
 జక్రము శంఖము స్థదయు శార్జముఁ జేతులఁదాల్చి నాదనా
 మక్రియ నెంఁకుదోచు పరమప్రభు నిన్నుఁ దలంతు మాధవా! 6

మ॥ త్రిజగన్మోహనమై కృపానిలయమై తేజోదురీక్ష్యంబునై
 భజనీయంబయి దుష్టశిక్షణకళాప్రేధంబునై సర్వతో
 విజయాధ్యంబయి సర్వశక్తిమయమై వెల్గొందు నీ యాకృతి
 న్నిజమా భక్తి స్మరింతు లోపముల మన్నింపంగదే మాధవా! 7

శా॥ తోడివేయనినమ్మి సర్వమును నీతోఁ దెల్పఁగాఁబూనితి
 న్లేడిపుధ్వి నిఁకొక్కఁడెవ్వఁడు మొతాలింపంగ రక్షింప నా
 వాడంచు న్ననుఁగన్నవాడనుచు సంబంధంబుఁగల్పించి ని
 న్నేడ న్బాడఁగ నిచ్చుకంబనక రావేసత్కృప న్నాధవా! 8

ఉ॥ మాటకుమాటకు న్నధురిమన్గఱిపించు త్వదంకితరబులౌ
 పాటలఁ దాశము ల్బహుభంగుల మద్దెలధింధిమిధ్వను
 ల్పాటిలఁ జొక్కి మూయుకనుల స్ప్రదిఁ దోఁచెడునీవిలాసమా
 నాటకురంజిత న్న ససంతజగన్నటనాధ్య! మాధవా! 9

మ॥ కవయ న్మూఁగెడుపై త్యరోగముల కాంక్షన్గొల్పు నానందభై
 రవి యల్ల మనసెల్లముంచుకొను విభ్రాంతు ల్భవన్నామసగ
 స్తవమాన స్థనునంచు నమ్మి దినము న్నావించు నీపూజల
 న్భవదవ్యాజకృపాకటాక్షతతి నింప న్నాఁగదే మాధవా! 10

మ॥ అరగేగు ప్తిని ద్రవ్యము న్నిలవసేయ న్లోభులై యొండ్రకీ
 యరు తామున్బుజియింప రంత్యమునఁ దోడైవచ్చునే యీనిధు
 ల్లరఁ దాఁజేసిన పుణ్యలేశమునఁగాదా భావిసౌఖ్యంబు చే
 కురు! మానేరమినోర్చి దిద్దఁగదె వైకుంఠాధిపా! మాధవా! 11

శా॥ కళ్యాణి వ్యరలక్ష్మీ నాత్మహృదయాగ్రస్థాయినీనేసి సా
 కల్యక్రిసృఖసంపదా ప్తిని జగత్కళ్యాణము లూర్పువా
 త్సల్యం బేమనిసన్నుతింతు జగధీశా! భక్తిమచ్చిత్తనై
 శ్శల్యంబుం దయసేయుమయ్య కరుణాన్మోకప్పుడు న్నాధవా! 12

చ॥ మలహరమై విభూతిమయమై ఘనశాశ్వతసౌఖ్యదానవృ
త్తులఁ గడుదత్తుమై జగతిఁ దోచుభవత్కరుణారసార్ద్రదృ
ష్టులకు జోహారులయ్య! యెపుడు నృము సిడయ పోలి ప్రోచునీ
లలితతరానురాగబహుళప్రభకు స్తుతులిత్తు మాధవా! 13

చ॥ కలఁకలుదేఱుచి త్తమున గాఢతరంబగుభక్తి నుక్తి జో
బ్బిలహరి! పాపనిర్హరణవీర్య! సమస్తసుఖప్రదానకో
మలహృదయాంతరంగ! యని మాటికి గానమొనర్తు నీయశో
విలసనము బ్రపంచబహువీధుల కెక్కిచరింప మాధవా! 14

శా॥ బంధన్యాసివిసేవ భాస్కరకరప్రధ్వస్తసీహారమ
ట్లంధత్వంబిడు సర్వబంధముల మాయంజేయుఁ ద్వత్పాదసం
బంధంబౌవరభక్తి, దివ్యనటన న్వర్తించు సీభావన
ద్గంధామోదమెకాదె మాచెఱు రక్షల్కొల్పుట లాగధవా! 15

శా॥ 'ఆపద్బాంధవ! సంశ్రితావనదయావ్యాపార!' యం చెందరో
భూపాలాగ్నిఁబలే వినములగుచు న్బాజింతు నిన్నెప్పు డా
శాపానుగ్రహదత్తులైన మునులున్సామోక్తి నిన్నెంత; రా
శాపాశోపహతస్వభావులరు హెచ్చా! మాదృశు లాగధవా! 16

చ॥ గజముల మధ్యమావతికిఁ గష్టముకల్గునె? లెక్కకెక్కుడౌ
ప్రజలమటంచు రా భయమువాతెనె నీహృదయంబునందు? వె
న్నుఁజఱిచి యెట్టివారల ననుగ్రహదృష్టి భయంబుఁదీర్చునీ
కు జడుప! నమ్మఁజాలఁ గనుఁగోదయసేయఁగదయ్య! మాధవా

ఉ॥ ప్రాథవరాళి పుల్లమకరందసమన్వితపంకజంబుల
గ్గాఢతరాభిలాష నెమకన్దనువైఖరి భక్తిగంధసం
రూఢశ్రితాంతరంగజలరుట్తైఁ బర్వలువాఱు దీవట
న్బాధమనీషు లెన్నుకొనువార్తల సమ్మి నుతింతు మాధవా! 18

శా॥ కాలం బేగడపంగఁజూలుదునె నీకారుణ్యమే లేనిచో
నీలీల న్సుఖవృద్ధి సంతతముదంబీయంగ? నోయయ్య! నీ
జాలపాభవమో? మదీయజడతాసంప్రాప్తమో లౌక్య వా
ర్తాలగ్నంబగుబుద్ధిచే మఱితు నీతత్వంబు నోమాధవా! 19

ఉ॥ రోయకమాజు గుప్పలకుఁ గోధములన్నియంగఁబోక న
త్యాయతమా కృపాగరిమ నారయుచుండెడు చంటిబిడ్డపై
మాయికిఁ గల్గిపేమ పయిమాటసుమీ భవదీయపేమ! నీ
కేయోక మాటుసేత రచియింపఁగలేముగదయ్య! మాధవా! 20

చ॥ మునుకొని శంకరాభరణము ల్కడుఁబూన్నినొనర్చి నుష్టవ
ర్తనులనడంచి లోకముహితంబానఁగూర్చెద మెంతప్రేమయో
మనమున నీకుమాపయి! శ్రమంబొకటెంచవు చక్కనయ్య! ని
న్ననుకొననైన బాల నుహహ! కృతివిస్మరణంబు మాధవా! 21

మ॥ కనకాంభోజముల న్మణుల్పొదివి శృంగారంబురంగారఁ జె
క్కినహారంబు మనంబునస్థలంచి యాక్రేవ న్నిను న్మానసా
క్షినిరీక్షించి శరీరమందుఁ బులకత్పెన్నొంద యోగ్యంబటం
చును నీకంతమలంకరింతుఁ గళతేజల్వాట నోమాధవా! 22

శా॥ పాలస్తావెదో! సాదమున్ది నెదవో! పన్నుండెదో! యాటల
స్తేలంబోయెదో మల్లరంగములకుద్రెక్కించెదో! బిడ్డల
నాలింతో! మనులీలలున్నునిఁగదో! నాతండ్రి! లోకంబన
స్తోత్రరంగమనీకుఁ బాటువలభు ల్మీకీరితు ల్మాధవా! 23

ఉ॥ సారవిహీనసంసరణసాగరచు ర్హతి శక్తిమాయ సా
వేరికినైన మోక్షమగు టెంతయు నిక్కమ; యెత్తుబడ్డ పు
త్రోరగిలంగఁ దక్కినవి యూటక ముక్కులఁగాళ్ళఁదన్ని చే
క్కూరుచు నారకప్రబల ఘోరపరంపరల్ల మాధవా! 24

ఉ॥ వేకువయందుఁ బ్రాప్తామున వీలగుచుం గుతుపంబులందు నెం
దాఁకలిఁదీర్చు హాయినిడిదాహమడంచెడు తావకీనసు
ళ్లోకమునాకు, కాఫిఁగొని లోకము మీచుచలాకినొందు న
ట్లోకమలాపతీ! హృది మహోత్సుకతన్వలయింపు మాధవా! 25

ఉ॥ లోకముఖారిరంసువులలోఁ గడుదిట్టపుగాఁగఁదోచు నీ
వీకడలేనిస్వప్తి నెసఁగించుచునుండుట; నింటిచాలెగా
కేకళబుట్టు సంతతుల? కింతటనంతటనైన నఁ దృప్తి నీ
కేకనువట్టుకున్న నిత నెవ్వరి నేమనవచ్చు? మాధవా! 26

శా॥ ఆభోగింద్రముపైనవ్రాలి గళమం దంసంబున నేన నే
శోభాపాదకమొక్క వానినె తమిన్లుట్టించుకొన్నాడె వా
లాభాలాభవివేక మేమెఱుంగ మోలావణ్యసీమా! శ్రితు
ల్రాభీతిల్లుటకొక్కొక్కో? సోదరులకు న్రాతాపులే? మాధవా! 27

ఉ॥ ఆశ్రితచక్రవాకహృదయజ్ఞ! మనోహరభానురూప! నీ
యాశ్రమముల్లదా దివి ననంతమమేయమునైన సంఖ్యతో
బ్రశ్రితయాశీదేలెడి ప్రపంచము? లన్నిటి నిట్లుసాక నీ
కేశ్రమసోడదే? కిటుకదేమి వచింపవెమాకు మాధవా! 28

ఉ॥ అధ్వగులై త్వదాశ్రితు లహర్నిశలు నినుఁబొడిపాడి హం
సధ్వని నాలకింపఁ గడుమక్కువ యోగసమాధిఁబూని రో
యధ్వరరూప! మానసమునందయిన న్వేలయింపవయ్య! యా
సాధ్వభిలాషతీతి సరసంబగువాగమృతంబు మాధవా! 29

ఉ॥ నీదర్పారున మంత్రైవ్వరో? ప్రధానిత్వంబునం దెవ్వరో?
జోదు లైన్యపతు ల్బటాలములును న్యూరాళి యెవ్వరలో
యేదికీమనో నీకురచ్చ? విషయంబేదో మహాచర్చకు
న్మాదైన్యంబునడంప నెవ్వరినిబంపంబూనెదో? మాధవా? 30

చ॥ నిరతము లోకసంభరణస్థల లోలతనుండునీవు ని
ష్ఠురతపమానుమానవులఁ జూచిన సిగ్గులుదేమి? కానిచో
గురుతరవిఘ్నము ల్కొదటఁ గొల్పఁగనేటికి? చేతఁగాక పె
న్పుటగున లొంగనేలతుది? పాశహనామ! వదాన్య! మాధవా! 31

ఉ॥ చేకొనియారభించినది చేయక మూలల ముక్కుమూసి యే
లాకొఱమాల? గార్యఫలమం దభిలాషఁ ద్యజించి మీవిధిం
గైకొన మేలటంచుఁ దొలఁగి గల్పనఁజేసెదెవిఘ్న? మాగక
త్తే కడుదీక్షనిల్పినఁ గడిదిదయ న్వరమిఁజె? మాధవా॥ 32

ఉ॥ రాగమె ముక్తిదారి జనరంజని నికలరూపుఁజూపువి
ద్యాగతి, సర్వసౌఖ్యపరమావధి, యెట్లన ? గానవిద్యలో
రాగము, లోకవృత్తిననురాగమెగాకసరాగ మైహికా
యోగముల న్వరాగ మభియోగపరాగముభక్తి మాధవా! 33

శా॥ దేశాక్షీణజనానురాగముల నెందే మక్కువనిక్కి న
 ర్వేశా నాస్థితి విస్మరించెదవా? తండ్రీ! నీవె యిల్లెముట
 న్బాశాబద్ధుడనైననాకు లభియింపబోవునే ముక్తి నా
 యాశాంకూరము వృద్ధి నొంది ఫలమాయనాగునే! మాధవా! 34

ఉ॥ పున్నాగంబుల దండలలుకొని నిన్బాజింతునో? కేళిమై
 పున్నాగంబుల నిన్నునిల్పి దెసలంబోనిచ్చి యాడింతునో?
 పున్నాగోరుదళాక్ష ! యంచు దినముం బూజించి కీర్తింతునో?
 పున్నాగప్రభువర్య! నీకయినయింపు నైల్పవే! మాధవా! 35

శా॥ చేరంబాటి “ప్రసీదమే భువనవాసీ! సత్కృపారాశి!” య
 న్వారి స్థోరములెల్లఁబాపి కరుణ న్బాలింతు వో దేవగాం
 ధారేయు ల్గుమకూర్పు కష్టముల కంటంబు ప్రియసాదించి యీ
 వే రాజ్యంబు సుఖంబుఁ బొండవుల కోయి? పూర్వమోమాధవా!

ఉ॥ ఝంకారధ్వనితోడ బంభరము లబ్జస్వాదుమద్యంబు నా
 తంకంబు ల్కొన కారగించుక్రియ స్వాతంత్ర్యంబు నిండార నీ
 యోంకారధ్వనితోడవచ్చి శ్రీతభక్తుత్ఫుల్లచిత్రాబవీ
 రాంకస్వైరవిహార మూనఁగదె స్వాస్థ్యశాంతితో మాధవా! 37

శా॥ ఆ సావేరిడియంగఁబోక నెలలేయనాగు హృద్భూమి నె
 న్నీసారు ల్కొదలంటఁబోయెనని యేనూహించిన నిక్కకే
 మోసుల్వాఱుచు తేకులెత్తుకొని యుబ్బున్జూపుఁ దండ్రీ! తదా
 యాసం బెట్లుకథావశేషమగునయ్యా! తెల్పుమో మాధవా! 38

శా॥ శాతఘ్నిస్సన మిచ్చుగించెదవా? ఝంఝాటీధ్వనినైత్తు వా
 క్కో? తీర్థాధిపుహఁగుఁ గోరుకొను దొక్కో? విశ్వరూపంబుచే
 నేతద్రోదసినిండునీకుఁ దగుతానే భృంగరాజ్యఖ్య సం
 జాతోక్తు ల్పినుఁదేర్చఁజాలుస్వరవిస్తారం బెదో? మాధవా! 39

ఉ॥ గొలిక భావిసూచనను గల్పనఁజేసితి మానవుండు నీ
 సాశేమునందు మేటియగువాఁ డయిన తూణుండు వచ్చు నే
 పోశేముఁ బోల్పలేఁ డిదియె పో భవదుజ్జ్వలస్పృహిరీతి, యే
 తాళము యెట్టిరాగము? ప్రతారణముల గునయ్య! మాధవా! 40

శా॥ ఔదార్యంబున కున్నిపట్టయినసీహార్యక్షవక్షంబున
 స్నేదోడొచ్చు వసించ్చుమాజనని శ్రీసింహేద్రమధ్యాదయా
 ప్రాదుర్భూతవిశేషసంపదలు భూభాగంబులన్నిండుటం
 గాదే మాకుఁ గొఱంతలేని సుఖముల్కొమ్మప్రదా! మాధవా! 41

శా॥ ఆవాచస్పతియైన నీబహుళమాయాసర్గము త్రేటగా
 భావింప న్వచియింపలేడనినఁ దత్ప్రస్తావము ల్కొక? సృ
 ష్టివైచిత్ర్యములం దనంతకళల స్ఫుంగారముల్చిల్లు నీ
 శీవు ల్కొంచి ముదంబుపెల్లెగయుతుష్టి నొల్పెద న్మాధవా! 42

చ॥ భవదభిమాన మిం దమృతవాహినిగాఁ బ్రవహింపఁగాదె మా
 నవహృదయావివేకకలనాజనితాఖిలచిత్రకూటము
 ల్నవరణఁజెంది నూత్నజవసత్వముల నిష్కసించుచుండు ను
 త్పవములఁ దద్భవంబులు విశాలదయాహృదయాధ్య! మాధవా !

చ॥ అన యిటు లంత మిం దనుటకందక పాతెడుకాల తీవ్రవా
 హిని నడిసీమ నీకు త్కణమేనియుఁగాని యొకింతలోనె పు
 ట్టి నెగడి తీటువారలు కడిదిముదగబిడుస్పష్టై దుష్టిమై
 దనియక దాని మాయయనితారుట దుర్గతిగాదె మాధవా! 44

చ॥ అమృతతరంగిణు ల్భవదపాంగముల స్థనియించి స్వప్రవా
 హముల ననంతలోకనిచయంబులపైఁ బరగించి నేత్రప
 ర్వములుగ సర్వసౌఖ్యపరిపక్వదశాధ్యులఁగా నొనర్చు నొ
 ర! మిగులు దీనికంటె నితరంబులఁగల్గునె మాకు మాధవా! 45

ఉ॥ పుట్టుటదేనికో? తఱలిపోవుటదేనికో? తత్ప్రసంగము
 ల్పట్టవుమాకు నిత్యసుఖవర్ధక సృష్టికళావిచిత్రము
 ల్గట్టిముదంబుఁగూర్చి తమకంబుల జేపుచునుండఁ జిన్మయి
 న్నుట్టువఁజూపునీపక్వతిన ర్తన మేల్తగులాట మాధవా! 46

మ॥ ఇవసంఘాదన దీర్ఘరాత్రీవశమై యెన్నాళ్ళకెన్నాళ్ళకో
 రవితోఁపగ్గలదేశమధ్యమునఁ దద్రమ్యత్వము స్థూడకే
 రవిలోమచ్చుల దుర్భిణిన్బ్రహ్మి పాఱజ్ఞాచువాడట్లు లు
 త్పవకృత్సృష్టిని వీడి భోగి పరచింతన్సుక్రనే? మాధవా! 47

మ॥ బహుపంథ ల్కలవండు) నిన్నుఁగలియ న్భావింప నా కొక్కటే
 స్పృహఁగన్నట్లు ననన్యమైన హృదయోద్వేగంబు తత్వా)ప్తి ని
 స్పృహనో! భక్తి నో! వైరవృత్తి నో! మఱింకెద్దాననోయైననే
 మి? హృషీకేశ! సమస్తభావవిపులోర్మిఁగొలితా! మాధవా! 48

మ॥ పులుగుల్నేయుకలస్వనంబులకు సంభోరాశిసంభూత సు
 కులకోలాహలనిస్వనంబుల కనుంగుబిడ్డల స్తోచు ని
 ర్మలినావ్యక్తకళాకలాపములకు స్మృదానిలప్రాప్తకో
 మలరావంబుల కన్యము ల్పుఖసమాంశ నిండునే? మాధవా! 49

మ॥ కలహంసేంద్రియసౌఖ్య మిఁగలుగు నీకమ్రత్వసంపూర్ణస్థ
 ముల నానందముఁగూర్చు నాయవయవస్తోమంబు లున్నపై శ
 త్కళఁగైకో కదినశ్యమంచుఁ దెలియంగారాని దేనెతునే?
 కలదే? మబ్బులనమ్మి కూపముఁ గడంకనూబ్బుట? లౌధవా! 50

శా॥ నాప్రాణానకు నీప్రపంచము మహాసందంబు నీజాలు స
 త్యప్రేమాధ్యముగాఁ జెలంగెడి తదీయాణుస్వరూపంబుల
 స్నేహప్రేమము నీమనోజ్ఞగతియు స్నేహపు బిరిగింప మా
 యాప్రాప్తంబని యీసడించు తెలులయ్యా! శ్యామలా! మాధవా!

ఉ॥ ఒక్కటఁగాకయున్న మఱియొక్కటనైనను నీవుమెచ్చు స
 మ్యక్తకృతి సల్ప హస్తముఖరావయవంబు లెసంగునట్లెకా
 కక్కట! 'సర్వమిధ్య' పథమాని గతించినవెన్న యాతనం
 జిక్కిన నానె? యిట్లె కృషిఁజేసెద భక్తిఁ ద్రిమూర్తి! మాధవా! 52

చ॥ కరములు సాధుసోదరనికాయసుఖాస్పదకార్యసాధనో
 త్కరములుగాక కేవలభవద్భజనాంగకతాశధట్టనా
 చరణపరంబులేయైన సాకృతి సృష్టి నెసంగు నీపదాం
 బురుహముపూర్ణపూజఁ గనఁజూలునె? మంజులపాద! మాధవా! 53

చ॥ చరణము లార్తపాంథజనసదృతలాభిగతి జ్వరింప కు
 ర్వర భజనాంగనాట్యముఖరంబులఁ జిందులదొక్క సాకృతి
 న్నర నిరవొందు నీగురుపదంబును బూర్తిగఁ బూజసేయు తు
 ష్టి రహిఁజనించునే? లలితసింధుసముద్భవపాద! మాధవా! 54

- ఉ॥ నాన విరోధిషట్కృతసప్రతతి స్పృసిపట్టి యజ్ఞతాం
హాహాసునిబద్ధమూఢజన మోహపరిచ్యుతిఁ గూర్ప కూఱకే
కాసునుగాని వాసనలకై భజనక్షీతి ధూపదీప వి
న్యాసమొనర్ప సారమతినబ్బునె పూర్ణఫలంబు మాధవా! 55
- ఉ॥ కన్గవ దుర్విలాసములఁగాంచి భ్రమించి విపత్తుయోనిధి
న్ముగ్ధుడవారిపైఁ బఱపి ముప్పెడలించుర హాహాక్షిఁ దేటమా
శక్తస్సంజెప్పకే భజనదిక్పటబద్ధత్వదీయరూపముం
గన్తోనుచుండ నీకొలు వఖండితపావనియానె? మాధవా! 56
- ఉ॥ శ్రోత్రము లర్ధదేహగుణశోభఁ జెలంగనివారి మూలుగే
మాత్రమెసంగిన నివిని శ్రమంబని తొల్లక తద్విముక్తికై
సూత్రముఁజూడకే భజనఁ జొప్పడునాదము లానుచున్న స
త్పాత్రిత నిండె? మోక్షవరవర్ధనియేపధిఁజేర! మాధవా! 57
- ఉ॥ యోజనము ల్బద్ధంగలలితోజ్జ్వల లక్షణఁ బ్రాతనిధ్యత
న్రాజులు స్పృష్టిభేదముల రక్షణపై వెలయించి స్పృష్టి క
వ్యాజతఁ దోచునీదుసకలాంగకపూజ నొనర్పఁబోక నీ
రాజనము స్ప్రసాదమును రాఁ దమకించుచు భక్తమండలి
ద్దేజునఁ గూరుచుండఁ గలదే చిరసౌఖ్యమునాట? మాధవా! 58
- చ॥ దొసగులఁదోలుసూత్రమును దోడులతో వచియింప కెప్పుడు
స్రసన సురాగభక్తి పరిరంభితగీతముఁబాడ సత్పుధా
రసకరకాయితంబయి ధరన్దగు నీచరణాంబుజంబు మే
ల్చునగలవృష్టి నిచ్చునె తపస్వినియై చనుగాఁక మాధవా! 59
- మ॥ భవదిచ్ఛాల్లవజాతపాలితదయాభఃపూర మాపూర్తి ను
త్సవకృద్భవ్యతరామృతద్రవ మహాసారంబుగా సర్వభూ
త విలాసంబుల స్పృష్టిపైవెలసి యత్యంతోరుసౌఖ్యంబిడ
న్లవమాత్రంబును లేమియుండునె మహానందస్థితి న్మాధవా! 60
- శా॥ ఆపాదంబు దయారసంబయగు నీయం దూరుదాక్షిణ్య స
త్కూపారంబు సమ స్తలోకములపైఁ గుల్య ల్నదు లావర్ణులై
త్రోపాడ నృమియింపరాని యథుము ల్దోషంబులుం గల్గునే
శాపంబు ల్వడిడిందవే నిగమసంచారీ! హరీ! మాధవా! 61

- మ॥ కవకాంగీన రుచీవిశేషములు సంగప్రాప్త నీలాంబుడా
 యువతేజంబును జంద్రసూర్యకృత నేత్రాలోకము ల్వక్షుపం
 దున శ్రీవత్సకళాకలాపములు నెత్తోదీప్తి లోకంబులం
 దు నవశ్రీయుతదత్తుకాంతలను సంతోషించిడు న్మాధవా! 62
- ఉ॥ రాగమాలన్నియు స్ఫురుచిరంబులు లక్షలుగోట్లు దేవభూ
 రాగవిశేషకల్పిత నిరంజనరంజకము ల్బుధార సో
 ద్యోగకళాన్వితంబు లెలతోషకము ల్వచియింపనొనె? యా
 యీగతి మేళకట్టులనచించితి నాకుతి తీత మాధవా! 63
- ఉ॥ ప్రస్తరితస్వరప్రచయభాసితనారదగాసరితి యో
 శస్తగభీరరాగబహుచాలితతుంబురమూర్ఖనాళియో
 నిస్తులితస్వభావపరిణీతశుభోభయసాహితీకళా
 ప్రస్తుతియో! తృణంబిదికృపన్దోనుమేరువుగాఁగ మాధవా! 64

తపోవృత్తుల పట్టి.

పేజి.	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు
6	7	నాడెదవాకే	నాడెదొకటే
	14	సంస్కృతీ	సంస్కృతికా
7	25	తెండ	రెండ
9	25	మున్నగునె	మేలయగు
10	21	ఉవిదా	యువతీ
	26	గాధే	కొల్వే
11	1	తేనియు	తేనిను
12	7	తోటి	తోడి
	8	తరయ	తరమ
	19	ణముజి	ణమునకా
15	8	యశశ్వ	యశస్వీ
17	19	స్వంత	స్వచ్ఛ
18	18	సుషిమా	సుషమా
19	23	ప్రళ	విల
	25	కఱుగు	కరగు
20	16	తీతే	తీరే
21	17	జక్కెఱ	జక్కెర
23	8	కొరకు	కొఱకు
25	1	టులుగాక	టులుగాక
	18	రానూ	రానుకా

పేజి.	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు
28	11	హృస్మృఖో	హృస్మృఖో
29	22	త్తరి	త్తరి
30	16	వేగే	వేణ్
31	3	గార	గాఱు
	17	ఆకసమున్	ఆకసమునన్
33	3	న్యాయ	న్యాయ
42	5	గారా	గరా
	20	నటులన్	నటులే
44	15	సోగో	సోగో
52	19	ట్లో	ట్లో
54	26	డయిన	డయినన్
55	6	సృష్టి	యినానీ
	25	ఇవసగఛాదన	ఇవముల్క-ప్పట
56	4	లోర్మిడోలి	లోర్మిడోలి
57	12	యేపధి	యకాకళ
58	7	లెల	లతి

ಕಾರದಾ ವ್ರೆಸ್, ಕೆನಾಲಿ.

